

Ik zie, ik zie wat jij niet ziet, zonder toegankelijkheid geraak ik er niet

Het effect van een positieve beeldvorming op integrale
toegankelijkheid op vlak van mobiliteit

Eindrapport bachelorproject

**Famke Breugelmans
Joni Vandyck
Julie Jacobs
Michiel Van Regenmortel**

Bachelor in de Ergotherapie

Academiejaar 2021-2022

Campus Geel, Kleinhoefstraat 4, BE-2440 Geel

Woord vooraf

Dit eindrapport is het resultaat van het bachelorproject dat gedurende vijf weken uitgewerkt werd in de afstudeerfase van de opleiding Bachelor in de Ergotherapie, Thomas More Kempen.

De opdrachtgever voor dit project is *Rob Eijssen*, ervaringsdeskundige en ambassadeur op vlak van integrale toegankelijkheid. De opdracht werd gegeven in de vorm van een onderzoeksvraag met toelichting. De uitwerking diende te gebeuren op basis van een literatuuronderzoek en een praktijktoetsing waarbij de bevindingen uit het literatuuronderzoek afgetoetst werden. Een samenvattende poster over dit project wordt toegevoegd in bijlage.

Graag wensen wij de opdrachtgever te bedanken voor de interessante onderzoeksvraag. Het was een interessant onderwerp om deze vijf weken aan te werken, maar het was ook een eye-opener om te ontdekken dat er nog veel werk aan de winkel is om tot integrale toegankelijkheid te komen. Verder willen wij de deelnemers van de survey bedanken, alsook de experts en organisaties die hun expertise met ons deelden tijdens een interview. Het is dankzij deze personen dat de praktijktoetsing tot stand kwam.

Tot slot willen wij alle docenten van de opleiding Ergotherapie bedanken voor de rijke kennis en ervaring die gedeeld werd gedurende deze drie jaren. In het bijzonder onze coach Els Kuppens, die het bachelorproject in goede banen leidde en ons van gerichte feedback voorzag.

We bedanken ook elkaar voor de goede samenwerking tijdens dit project.

Famke Breugelmans

Joni Vandyck

Julie Jacobs

Michiel van Regenmortel

Inhoud

Woord vooraf.....	2
1 Literatuuronderzoek.....	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Methode	5
1.3 Resultaten	5
1.4 Conclusie en Discussie	10
2 Praktijkttoetsing	12
2.1 Inleiding	12
2.2 Methode	12
2.3 Resultaten	13
2.4 Conclusie en Discussie	18
3 Conclusie en discussie	20
4 Bronnen	22
5 Bijlagen.....	24
5.1 Bijlage 1: Poster	24
5.2 Bijlage 2: Survey	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1 Literatuuronderzoek

1.1 Inleiding

In dit literatuuronderzoek wordt er gezocht naar een antwoord op de onderzoeksvraag: "Hoe kan er ingezet worden op een positieve beeldvorming en in welke mate heeft het effect op de integrale toegankelijkheid voor personen die participatieproblemen ervaren op vlak van mobiliteit?". Deze onderzoeksvraag werd geformuleerd in samenspraak met Rob Eijssen, ervaringsdeskundige en ambassadeur om de integrale toegankelijkheid voor personen met een (visuele) beperking te verbeteren. Zelf ervaart Rob, die een visuele beperking heeft, obstakels in openbare gebouwen en omgevingen zoals slecht onderhouden stoepen, geluidloze steps, verkeerslichten zonder rateltickers,... Rob Eijssen is van mening dat het belangrijk is om personen te sensibiliseren over het gegeven dat integrale toegankelijkheid en Universal Design van groot belang zijn voor een inclusieve samenleving. Volgens Rob wordt er nog steeds een stereotiep beeld gevormd dat een persoon met een beperking niet veel kan. Hij meldt dat personen met een beperking in staat zijn om veel zaken zelfstandig te kunnen mits aanpassingen, die niet altijd duur hoeven te zijn.

De onderzoeksvraag komt mede tot stand door wat er terug te vinden is in de literatuur. In de mapping review van Gamache et al. (2018) staat beschreven dat de omgeving vaak niet voldoet aan de behoeften aan toegankelijkheid van personen die problemen ervaren op het vlak van mobiliteit. Uit de exploratieve studie van Aurhaug en Elvebakk (2015) blijkt dat mobiliteit een extreem belangrijke voorwaarde is om een volledig functionerende inwoner te zijn. Limitaties op vlak van mobiliteit kunnen een reden zijn van sociale exclusie. De exploratieve studie van Verdoorn (2019) meldt dat in Vlaanderen de participatie en inclusie van personen met een beperking bij de laagste in Europa ligt. Deze studie stelt dat bewustmaking en attitudeverandering nodig zijn om een meer toegankelijke en inclusieve samenleving te creëren voor personen met een beperking.

Zoals vermeld op Inter (s.a.) betekent integrale toegankelijkheid letterlijk 'toegankelijkheid voor iedereen'. Op die manier kan iedereen zich zelfstandig, veilig en comfortabel in zijn of haar leefomgeving bewegen. De doelgroep hierbij is iedereen, dus ook personen met een beperking, oudere personen, ouders met een kindwagen,... Een integraal toegankelijke leefomgeving is een omgeving waarin iedereen gelijke kansen heeft. Omwille van het feit dat integrale toegankelijkheid voor iedereen is, is er in de onderzoeksvraag geen specifieke doelgroep terug te vinden. Daarnaast is er in de onderzoeksvraag de term "mobiliteit" terug te vinden. Er wordt bij mobiliteit vermeld dat het voor iedereen vanzelfsprekend zou moeten zijn om op zijn werk, bij familie of vrienden, de winkel,... te geraken. (Inter, s.a.) Omdat mobiliteit zo'n breed begrip is, wordt er in dit onderzoeksrapport meer toegespitst op de infrastructuur van wegen en openbaar vervoer.

Na het ontleden van de onderzoeksvraag werden volgende subvragen opgesteld:

- Via welke manieren kan er ingezet worden op een positieve beeldvorming?
- In welke mate heeft het stimuleren van een positieve beeldvorming effect op de integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit ?
- Wat is de taak van de ergotherapeut in het sensibiliseren en faciliteren van integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit?

1.2 Methode

Voor het literatuuronderzoek werden verschillende wetenschappelijke zoekmachines en databanken geraadpleegd waaronder: PubMed, Google Scholar, Cinahl Plus en SpringerLink. Door het gebruik van deze databanken werd er regelmatig doorverwezen naar andere databanken waaronder OTseeker en Taylor Francis Online. Wanneer er geen full-text beschikbaar was op het platform, werd er eerst gezocht naar het volledige artikel op ResearchGate, Lean Library en Sci-Hub. Indien er toch geen full-text beschikbaar was of de bron verouderd was, werd de bron niet opgenomen in het onderzoek. Er werd getracht te zoeken naar artikels niet ouder dan vijf jaar omwille van de snel veranderende maatschappij. Omwille van de relevantie voor de literatuurstudie werden er toch enkele bronnen uit 2006 - 2017 weerhouden.

Tussen 16 en 25 februari 2022 werd er gezocht naar artikels met de volgende Nederlandstalige zoektermen: "invloed", "media", "stigma", "personen met beperking", "effect", "bewustwording", "beperking", "mobiliteit", "beeldvorming", "handicap". Gebruikte Engelstalige termen waren: "universal accessibility", "occupational therapy", "accessibility", "architectural accessibility", "mobility", "social awareness", "disability", "radio", "awareness", "inclusion", "disabled persons", "intellectual disability", "public awareness". De zoektermen werden samengesteld tot volgende Nederlandse zoekstrings: "invloed van media op stigma personen met beperking". De Engelse zoekstrings waren: "social awareness AND disability", "social awareness AND disability AND media OR radio", "awareness AND inclusion", "architectural accessibility[Mesh] AND disabled persons[Mesh]", "effect media op bewustwording beperking mobiliteit", "intellectual disability effect media on public awareness", "universal accessibility AND occupational therapy", "accessibility AND occupational therapy", "beeldvorming handicap", "architectural accessibility AND mobility".

Het sneeuwbal effect werd toegepast om relevante artikels te vinden die een antwoord geven op de subvragen. Na het kritisch doorlezen van verschillende artikels werd er beslist om niet alle geraadpleegde bronnen op te nemen in het onderzoek. De opgenomen artikels zijn gecontroleerd op betrouwbaarheid door te focussen op het niveau van het artikel. Er werden zeven artikels van niveau A1, één artikel van niveau A2 en één artikel van niveau B weerhouden. Daarnaast werden er twee artikels van niveau C en drie artikels van niveau D weerhouden. Deze artikels zijn van een lager niveau maar werden weerhouden omwille van de beperkte literatuur omtrent het onderzochte onderwerp. Er werd getracht een zo breed mogelijk beeld te krijgen van de beeldvorming omtrent integrale toegankelijkheid in de zoektocht naar artikels. Hiervoor werden er ook internationale artikels weerhouden. De gekozen artikels werden geselecteerd op basis van volgende inclusiecriteria: fulltext beschikbaar, relevantie van de inhoud, recentheid (met uitzondering van enkele bronnen) en level of evidence.

1.3 Resultaten

Manieren om in te zetten op beeldvorming

In de exploratieve studie van Verdoorn (2019) stelt de Wereldgezondheidsorganisatie dat bewustmaking en attitudeveranderingen de eerste stappen naar een meer toegankelijke en inclusieve samenleving zijn voor personen met een beperking. Hierin stelt men dat media presentaties een belangrijke rol spelen. Academics erkennen het nut van media om meer bewustwording te creëren en stereotypes over beperkingen te doorbreken. Media presentaties kunnen niet worden beschouwd als reflecties van de realiteit. Televisie heeft de macht om bepaalde beelden en gedragingen voor te stellen als normaal en andere opvattingen voor te doen als abnormaal. De media kan ook een negatief effect hebben op de beeldvorming. Ze zorgen vaak voor een vertekend beeld van de beperking (de Goei et al. 2006). De systematische review van Moorhead et al. (2013) gebruikte 98 studies om te concluderen dat sociale media voor dialogen tussen personen kan zorgen, wat tot meer kennis en bewustwording kan leiden. Een voorbeeld hiervan is YouTube. Dit kan gebruikt worden door de maatschappij om informatie te verkrijgen of verhalen van anderen te horen. Dit geldt ook voor een blog, Facebook, Twitter,... Een ander belangrijk aspect van

sociale media is dat het voor sociale en emotionele steun kan zorgen tussen lotgenoten. Het nadeel van sociale media is dat niet alle informatie correct is en moeilijk gecontroleerd kan worden. In de systematische review van Chen et al. (2021) werden 399 artikels weerhouden. Uit de studie blijkt dat sinds 2013 er nieuwe trends zijn opgedoken waaronder sociale mobilisatie. Sociale mobilisatie staat voor het gebruik van sociale media door bijvoorbeeld niet-gouvernementele gezondheidsorganisaties (NGO's) zoals de Wereldgezondheidsorganisatie om te pleiten voor veranderingen in het overheidsbeleid met betrekking tot gezondheidskwesties zoals geestelijke gezondheidszorg. Sociale media bevat namelijk verschillende belanghebbenden en een breed publiek in de samenleving. NGO's hebben de mogelijkheid om een online gemeenschap op te bouwen en het gesprek over gevoelige kwesties uit te breiden.

In de handreiking van de Goei et al. (2006) wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste wetenschappelijke inzichten om het stigmatiserende en discriminerende beeld rond personen met een psychische beperking te bestrijden. Uit de handreiking blijkt dat een combinatie van contact met personen met een psychische beperking en voorlichting over een psychische beperking kan leiden tot het verminderen van een stigmatiserende houding van de bevolking. De voorlichting is het meest effectief wanneer deze specifieke informatie voor specifieke doelgroepen omvat. Ook de resultaten van de systematische review van Karman et al. (2021), waarin 26 artikels gebruikt werden, tonen aan dat het geven van educatie over personen met een verstandelijke beperking positief effect heeft op de beeldvorming, wat kan leiden tot acceptatie door de maatschappij. Ook de systematische review van Lindsay en Edwards (2012), waarin 42 artikels weerhouden werden, toont het effect aan van educatie, meer bepaald van bewustmaking interventies om de kennis over en attitudes ten opzichte van personen met een beperking te vergroten en te verbeteren bij kinderen en jongeren. Gemeenschappelijke elementen van succesvolle interventies waren het doorbreken van stereotypen en het creëren van bewustzijn voor de barrières die personen met een beperking tegenkomen. Uit de bevindingen blijkt dat kinderen zonder voorkennis minder verdraagzaam zijn voor personen met een beperking. Hun attitude wordt sterk bepaald door de kennis die ze al hebben over een beperking. Deze kennis hebben ze meestal verworven in hun sociale omgeving. Kinderen zijn sterk beïnvloedbaar. Daarom is het van belang om op jonge leeftijd educatie te geven over beperkingen.

In de prepost study van Bar en Ratzon (2016) was de onderzochte doelgroep 102 eerstejaarsstudenten ergotherapie. Hierbij werd het effect van een buitenschoolse training onderzocht op het vergroten van kennis en het bewustzijn van de eerstejaarsstudenten over de complexe barrières die personen met een beperking tegenkomen in de maatschappij. Uit de bevindingen blijkt dat studenten die een out-of-class training hebben gevolgd een verbeterd bewustzijn over de toegankelijkheid bezitten. Daarnaast werd in het onderzoek vermeld dat daadwerkelijke ontmoetingen met personen met een beperking bijdroegen aan het vergroten van bewustzijn van deze doelgroep bij de studenten. Cursussen die zowel theorie als praktijk meegeven zijn belangrijk om studenten bewust te maken van het belang van toegankelijkheid in de omgeving.

Het rapport van van der Duim et al. (2019) beschrijft dan weer hoe de beeldvorming rond reizigers met een beperking kan verbeterd worden bij het personeel van een reisorganisatie voor het creëren een inclusieve reisindustrie tegen 2050. Het rapport beschrijft het belang van opleiding van het personeel. Training met betrekking tot toegankelijkheid gaat niet enkel over het gebruik van vervoersmiddelen, maar moet ook sociale vaardigheden bevatten. Daarnaast is het ook belangrijk om aandacht te besteden aan de noodzaak tot coördinatie tussen verschillende afdelingen binnen reis- en vervoersorganisaties. De training moet gegeven worden aan alle werknemers, vrijwilligers en iedereen die betrokken is bij de ontwikkeling van het transportbeleid.

In de systematische review van Lindsay et al. (2018) werden 39 artikels weerhouden. Hieruit blijkt dat de tewerkstelling van personen met een beperking een positief effect had op de beeldvorming rond personen met een beperking. Het zorgde ervoor dat de maatschappij zich bewuster werd van de mogelijkheden van deze personen. Ook geven

managers aan dat de tewerkstelling van personen met een beperking de stereotypes en misvattingen hebben aangepakt. Het bekendmaken van de voordelen van het aannemen van personen met een beperking aan de werkgevers, zorgt ervoor dat deze personen meer in dienst worden genomen. Voordelen van het in dienst nemen van personen met een beperking zijn meer winst en een grotere concurrentie voor andere bedrijven. Daarnaast creëert het aannemen van personen met een beperking een meer inclusieve werkcultuur. Bedrijven die personen met een verstandelijke beperking hebben aangenomen, melden verbeteringen in sociale verbondenheid op de werkplek, het publieke imago, diversiteit van het bedrijf, de aanvaarding van en de kennis over personen met een beperking door andere werknemers.

Het Canadese multimethodisch onderzoek van Labbé et al. (2020) had als doel de ontwikkeling van verschillende "Knowledge Mobilization strategies" (KM strategieën) te beschrijven om kennis van personen met een beperking over toegankelijkheid te delen met de maatschappij. Bij de KM strategieën wordt vermeld dat beleidsmakers wellicht niet beschikken over de nodige kennis op het vlak van toegankelijkheid om openbare ruimtes te ontwerpen die volledig toegankelijk en inclusief zijn. Daarom wordt in de studie gesteld dat het van belang is om de expertise van personen met een beperking te betrekken in elke discussie over stedelijke toegankelijkheid. Deze expertise biedt een meerwaarde voor besluitvormers. De studie geeft aan dat KM strategieën gebruikt kunnen worden om beleidsmakers te informeren en bewust te maken over de behoeften en ervaringen van personen met een beperking. In de studie werden drie soorten KM strategieën opgesteld, deze zien er als volgt uit:

- Voor de videoreeks worden drie video's gemaakt waarin kwesties met betrekking tot toegankelijkheid worden belicht. In elke video worden de verschillende uitdagingen getoond die personen met een beperking in hun dagelijks leven ervaren, en ook de verbeteringen die gewenst zijn om hun inclusie te ondersteunen. Elke video kaart specifieke kwesties aan voor een bepaalde stad, maar zijn ook van toepassing voor andere steden. De video's worden beschikbaar gesteld op YouTube en andere sociale media platformen. De video's worden ook gepresenteerd op bijeenkomsten van de stad en adviescomités van burgers.
- In de fototentoonstelling kiezen acht projectdeelnemers, een lid van het adviescomité (dat zelf een beperking heeft) en het academisch onderzoeksteam 27 foto's. Deze foto's illustreren de mobiliteits- en toegankelijkheidsproblemen (verdeeld onder vijf thema's) die de deelnemers ervaren in de steden. De fototentoonstelling wordt gepresenteerd in het kader van verschillende evenementen voor de gemeenschap.
- Een interactief spel wordt ontwikkeld in samenwerking met een adviserend lid van het buurtcomité dat ervaring met mobiliteitshulpmiddelen en expertise over toegankelijkheid heeft. Het bordspel is ontworpen om de dagelijkse ervaringen van gebruikers van mobiliteitshulpmiddelen te schetsen. Elke speler waant zich als een gebruiker van een mobiliteitshulpmiddel aan en moet zoveel mogelijk bestemmingen bereiken binnen een fictieve stad terwijl ze belemmeringen tegenkomen. Tijdens en na het spel is het de bedoeling dat spelers een dialoog houden over mobiliteitsgerelateerde kenmerken van de omgeving. Het spel wordt gespeeld tijdens de buurtbijeenkomsten.

Het onderzoeksteam stuurt directe uitnodigingen uit naar verschillende belanghebbenden. Hieronder vallen de deelnemers, stadsmedewerkers en beleidsmakers, zorgverleners, organisaties voor personen met een beperking en senioren, studenten, professionals in de gezondheidszorg en het publiek. Ook worden er indirecte uitnodigingen verstuurd via e-nieuwsbrieven, geplaatst op websites van project steden, buurtorganisaties, professionele organisaties van stedenbouwkundigen, en universiteiten die betrokken zijn bij het onderzoek. De strategieën kregen aandacht in traditionele en sociale media zoals de lokale krant, Facebook en Twitter. Tenslotte werden de strategieën ook gedeeld tijdens verschillende presentaties en evenementen.

Het effect van het stimuleren van een positieve beeldvorming op de integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit

De resultaten van educatie over personen met een beperking aan kinderen en jongeren zijn gemengd. Sommige onderzoekers hebben een positieve verandering in de beeldvorming over personen met een beperking opgemerkt, maar in andere gevallen was er geen verandering. Het is van belang om op jonge leeftijd met deze educatie te starten. Dit kan bijdragen tot inclusie (Lindsay & Edwards 2012). Daarnaast werd in de systematische review van Unsworth et al. (2019) vastgesteld dat meningen van passagiers en buschauffeurs over personen met mobiliteitshulpmiddelen een drempel vormen voor personen die hun mobiliteitshulpmiddelen in het openbaar vervoer gebruiken. Uit het onderzoek blijkt dat voorlichtingscampagnes opgesteld door ervaringsdeskundigen van mobiliteitshulpmiddelen en hulpverleners met expertise van het gebruik van mobiliteitshulpmiddelen helpend zouden kunnen zijn om het probleem aan te pakken, maar dit moet eerst onderzocht worden.

Er wordt geacht dat mediarepresentaties een centrale rol spelen in de bewustmaking en attitudeverandering om een meer toegankelijke en inclusieve samenleving te creëren. (Vertoont 2019) De systematische review van Chen et al. (2021) meldt tegenovergestelde bevindingen. Er is nog niet genoeg onderzoek gevoerd om de effectiviteit van sociale media voor sociale mobilisatie te bewijzen. Momenteel zijn er al enkele succesvolle gevallen beschreven waarin staat dat sociale media een platform biedt voor NGO's. Zoals in de subvraag hierboven heeft televisie de macht om bepaalde beelden en gedragingen voor te stellen als normaal en andere opvattingen voor te doen als abnormaal. Dit maakt dat de media ook negatief kan zijn voor de beeldvorming, ze zorgen vaak voor een vertekend beeld van de beperking. (de Goei et al. 2006) Toch erkennen academici het nut van media om bewustwording te creëren. (Vertoont 2019)

De bevindingen uit de studie van Labbé et al. (2020) suggereren dat het gebruik van verschillende interactieve media in de KM strategieën effectief was om inclusie te bereiken. De interactieve KM strategieën maakten face-to-face interacties mogelijk, waarvan is aangetoond dat ze helpen belanghebbenden te overtuigen van het belang van de gedeelde kennis. Zo boden de KM strategieën ook kansen voor gemeentepersoneel en beleidsmakers om samen te werken met nieuwe belanghebbenden, waaronder personen met een beperking. Het bevorderen van interactie tussen personen met een beperking, het publiek en belanghebbenden (gemeentepersoneel, beleidsmakers,...) is naar voren gekomen als een van de meest effectieve manieren om een positieve houding ten opzichte van personen met een beperking aan te moedigen en de ontwikkeling van drempelvrije omgevingen te bevorderen. Daarom moeten personen met een beperking betrokken worden in het besluitvormingsproces van gemeenschappen die volledig inclusief willen worden. De video's en de fototentoonstelling boden de mogelijkheid de toegankelijkheidsproblemen te zien vanuit de ogen van personen met een beperking. Inzicht in het perspectief van personen met een beperking maakt een betere implementatie van stedelijke praktijken op basis van universele ontwerpprincipes mogelijk en verdiept het begrip van de toegankelijkheidsnormen door stedelijke belanghebbenden zoals stedelijke ingenieurs, de burgemeesters van een stad, de personen die beslissingen kunnen maken. Het gebruik van video's was de enige KM-strategie die nuttig werd geacht om het bewustzijn te vergroten rond mobiliteitsproblemen die gebruikers van mobiliteitshulpmiddelen ervaren. Het interactieve spel biedt een soort speelsheid en wordt aanbevolen als een middel om bij te dragen tot leren en kennisuitwisseling over toegankelijkheid.

Taak van de ergotherapeut bij het sensibiliseren en faciliteren van integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit

Zowel de kwalitatieve studie van Larkin et al. (2015) als de mapping review van Gamache et al. (2018) bevestigen dat de expertise van gezondheidswerkers rond de capaciteiten

van cliënten kan bijdragen tot het vinden van oplossingen om integrale toegankelijkheid te verbeteren. Dit kan door middel van een constructieve samenwerking tussen zorgverleners, architecten en beleidsmakers om de participatie van personen met een beperking te verbeteren. De nodige oplossingen kunnen enkel tot stand komen door een gezamenlijke inspanning.

In de systematische review van Unsworth et al. (2019) werden 26 artikels opgenomen. Hieruit bleek dat hulpverleners met de focus op rehabilitatie een belangrijke rol hebben in het beoordelen en trainen van personen in het veilig gebruiken van mobiliteitshulpmiddelen in de maatschappij, alsook het eventueel identificeren van mogelijke oplossingen om barrières in de maatschappij te overkomen. Aangezien hulpverleners betrokken zijn bij het voorschrijven van mobiliteitshulpmiddelen, is het belangrijk dat zij samen met de gebruikers van deze hulpmiddelen bepalen of de persoon ook gebruik zal maken van het openbaar vervoer en of het gekozen hulpmiddel overeenstemt met het soort vervoermiddel dat zal worden gebruikt. Professionals zullen onderzoek moeten doen om de effectiviteit te bepalen van trainingsprogramma's die ontwikkeld zijn om gebruikers van deze hulpmiddelen vaardiger te maken in het navigeren met hun mobiliteitshulpmiddel in het openbaar vervoer. In de kwalitatieve studie van Larkin et al. (2015) werden interviews afgenomen bij 28 stakeholders met betrekking tot beperkingen. Deze studie bevestigt dat een kerntaak van ergotherapeuten bestaat uit het samenwerken met cliënten om omgevingen aan te passen. Ergotherapeuten worden uitgedaagd om sociale en politieke kwesties aan te pakken en te strijden voor inclusie voor iedereen (Larkin et al. 2015). In de mapping review van Gamache et al. (2018) werd er gebruik gemaakt van 41 geselecteerde artikels. Hierin wordt bevestigd dat ergotherapeuten ervoor kunnen zorgen dat de omgeving in de maatschappij toegankelijk wordt gemaakt voor iedereen zodat de kwaliteit van leven verbeterd kan worden.

Het is een vastgesteld probleem is dat buschauffeurs selectief kiezen wie ze op de bus laten. Personen met mobiliteitshulpmiddelen hebben hierin een achtergestelde positie. Er is educatie nodig voor buschauffeurs om deze barrière te verminderen. Hulpverleners met expertise op het vlak van revalidatie, waaronder ergotherapeuten, zijn geschikt om deze opleidingen te ontwikkelen, te geven en de doeltreffendheid ervan te testen. Een ander vastgesteld probleem is dat momenteel blijkt dat het onvoorspelbare karakter van reizen zorgt voor een grote bron van stress bij gebruikers van mobiliteitshulpmiddelen. Een voorbeeld hiervan is dat de reiziger bijvoorbeeld niet weet of de bestemming toegankelijk is. Hulpverleners kunnen helpen bij het uitstippelen van routes en advies geven over het verminderen van belemmeringen op gebied van toegankelijkheid. Ook blijkt dat meningen van passagiers en buschauffeurs over personen met mobiliteitshulpmiddelen een drempel vormen voor personen met mobiliteitshulpmiddelen die gebruik maken van het openbaar vervoer. Hulpverleners kunnen samen met de ervaringsdeskundigen die gebruik maken van mobiliteitshulpmiddelen, voorlichtingscampagnes geven om deze meningen aan te pakken. Ten slotte hebben oprijplaten die gebruikt worden om personen met een beperking op de bus te laten een sirene uit veiligheid. Deze trok volgens personen met mobiliteitshulpmiddelen ongewenste aandacht. Het is dan ook de taak van hulpverleners om samen te werken met gebruikers van mobiliteitshulpmiddelen om effectieve, maar aanvaardbare waarschuwingen te ontwikkelen (Unsworth et al. 2019).

In de systematische review van Lindsay et al. (2018) wordt gebruik gemaakt van 29 studies met 857 deelnemers over 10 verschillende landen. Deze meldt dat de kwaliteit van leven van cliënten zou verbeteren wanneer ergotherapeuten jongeren met beperkingen stimuleren om deel te nemen aan mobiliteitstrainingen om hun zelfstandigheid en participatie in de maatschappij te verbeteren.

1.4 Conclusie en Discussie

Met behulp van de literatuurstudie is er een antwoord gezocht op de onderzoeksvraag: "Hoe kan er ingezet worden op een positieve beeldvorming en in welke mate heeft het effect op de integrale toegankelijkheid voor personen die participatieproblemen ervaren op vlak van mobiliteit?" De resultaten uit de verschillende onderzoeken omtrent de onderzoeksvraag tonen aan dat het stimuleren van de beeldvorming een positief effect kan hebben op de integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit, maar dat er verder onderzoek nodig is om de effectiviteit hiervan te bewijzen.

Daarnaast kan geconcludeerd worden dat er verschillende manieren kunnen bijdragen aan het stimuleren van een positieve beeldvorming, namelijk via educatie en voorlichtingscampagnes, "knowledge mobilization strategies", sociale media, televisie en tewerkstelling van personen met een beperking. De mate waarin deze manieren van het stimuleren van een positieve beeldvorming effect hebben op de integrale toegankelijkheid op het vlak van mobiliteit, verschilt van manier tot manier.

Educatie, sociale media en televisie laten een matig positief effect zien op de beeldvorming omtrent personen met een beperking. Dit kan leiden tot een meer inclusieve en toegankelijke samenleving. Volgens Unsworth et al. (2019) moet het effect van voorlichtingscampagnes moet nog onderzocht worden.

Het bevorderen van interactie tussen personen met een beperking, het publiek en belanghebbenden (gemeentepersoneel, beleidsmakers,...) is naar voren gekomen als één van de meest effectieve manieren om een positieve houding ten opzichte van personen met een beperking aan te moedigen en de ontwikkeling van drempelvrije omgevingen te bevorderen.

De videoreeks die gebruikt werd als Knowledge Mobilization Strategies liet een positief effect zien op het vergroten van bewustzijn rond mobiliteitsproblemen die gebruikers van mobiliteitshulpmiddelen ervaren. Zowel de fototentoonstelling als de videoreeks droegen bij aan het vergroten van inzicht in het perspectief van personen met een beperking. Dit had een positief effect op de integrale toegankelijkheid en zorgde voor een groter begrip van de toegankelijkheidsnormen door stedelijke belanghebbenden. Het interactieve spel had effect op de kennisuitwisseling en het leren over toegankelijkheid. De studie onderzocht geen langetermijneffecten. De KM-strategieën werden niet opgesteld door personen met een beperking (Labbé et al. 2020).

Het antwoord op de vraag wat de rol van een ergotherapeut is in het sensibiliseren en faciliteren van integrale toegankelijkheid blijft beperkt. Taken van de ergotherapeut zijn het trainen van gebruik van mobiliteitshulpmiddelen in de maatschappij, mobiliteitstrainingen, het toegankelijk maken van de omgeving en samenwerken met architecten en beleidsmakers om tot oplossingen te komen. Verder onderzoek is noodzakelijk om meer kennis te vergaren over wat deze interventies net inhouden.

Het merendeel van de geraadpleegde studies zijn op hoog niveau van level of evidence geclassificeerd. Vijf artikels zijn van lager niveau. Deze zijn toch weerhouden in dit onderzoek door de relevantie van het onderwerp, maar het belang van de studies dient genuanceerd te worden. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er te weinig onderzoek van hoog niveau (A1 en A2) is gedaan op nationaal vlak. In het algemeen werd het merendeel van de gebruikte studies recent (binnen een termijn van vijf jaar) uitgevoerd, dit draagt bij aan de validiteit van het onderzoek. Aangezien er tot op heden beperkt onderzoek werd gevoerd naar de vooropgestelde onderzoeksvraag, was het noodzakelijk om bronnen die indirect in verband stonden met de onderzoeksvraag te interpreteren. Daarom kan er worden besloten dat verder onderzoek over dit onderwerp vereist is. Hoewel integrale toegankelijkheid voor iedereen is, werden niet alle doelgroepen geïncludeerd in het onderzoek, dit omwille van een gebrek in de literatuur over integrale toegankelijkheid bij verschillende doelgroepen. Door een gebrek aan literatuur omtrent integrale toegankelijkheid op het vlak van mobiliteit, werd mobiliteit niet vermeld in deze weerhouden artikels. Er zijn momenteel nog te weinig onderzoeken gedaan naar deze

onderzoeksvraag om een duidelijk beeld te krijgen over het effect van de beeldvorming rond integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit. Voorlopig wordt er uit de weerhouden literatuur geconcludeerd dat personen met een beperking nog vaak drempels ervaren op vlak van mobiliteit en dat het bewustzijn en een attitudeverandering in de samenleving verandering kan teweegbrengen op het vlak van integrale toegankelijkheid.

2 Praktijkttoetsing

2.1 Inleiding

In bovenstaand onderzoek komt algemeen naar voren dat het stimuleren van de beeldvorming een positief effect heeft op de integrale toegankelijkheid op het vlak van mobiliteit. Het bevorderen van de interactie tussen personen met een beperking, het publiek en de belanghebbenden (bv. beleidsmakers) is één van de meest effectieve manieren om een positieve beeldvorming te stimuleren en de ontwikkeling van drempelvrije omgevingen te bevorderen. Uit één onderzoek komt naar voren dat KM strategieën zoals een fototentoonstelling en een videoreeks rond integrale toegankelijkheid het inzicht in het perspectief van personen met een beperking vergroten. Dit zorgde voor een betere implementatie van universal design in de praktijk en een groter begrip van de toegankelijkheidsnormen door stedelijke belanghebbenden. Ook educatie (via voorlichtingscampagnes), sociale media en televisie lieten een matig positief effect zien op de beeldvorming rond personen met een beperking. Dit kan onrechtstreeks leiden tot meer integrale toegankelijkheid.

De literatuurstudie omvat voornamelijk bronnen met betrekking tot de beeldvorming rond personen met een beperking, alsook het begrip integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit. Er is gebleken dat er verschillende manieren zijn om beeldvorming over te brengen, bijvoorbeeld via sociale media, educatie, campagnes,... Een beperking van de literatuurstudie is dat deze manieren niet concreet worden beschreven. Er wordt niet vermeld wat deze manieren concreet inhouden en bij wie men deze manieren moet inzetten. Via de praktijktoetsing kan er getracht worden de literatuurstudie dus aan te vullen of te nuanceren. Tot slot wordt er meegenomen dat de rol van de ergotherapeut bij het sensibiliseren en faciliteren beperkt beschreven wordt en voornamelijk gefocust is op het bijbrengen van kennis en vaardigheden aan de maatschappij.

In de praktijktoetsing worden de bevindingen vanuit het literatuuronderzoek afgetoetst bij personen met expertise en ervaring binnen het thema integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit. Deze bevindingen worden eventueel aangevuld. Daarnaast wordt er afgetoetst bij de bevolking hoe zij de beeldvorming ervaren en wat er volgens hen nodig is om integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit te verbeteren.

2.2 Methode

Er werd slechts beperkte wetenschappelijke literatuur gevonden in de literatuurstudie met betrekking tot het verband tussen een positieve beeldvorming en integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit. Om hier verder op in te gaan werd de expertise van verschillende organisaties en ervaringsdeskundigen bevraagd. Hiervoor werden verschillende organisaties gecontacteerd waaronder: Wetravel2, Inter Vlaanderen uit Roeselare, Hasselt, Brugge en Sint-Niklaas, Vzw Tolbo, Noozo en NMBS uit België, Tracks Travel, Adios reizen en Ergotherapie ten Boom uit Nederland, DesignABLE environments uit Canada, Cabe Foundation uit India, EQAR uit Spanje en O'herlihy consultancy uit Ierland. De organisaties die deelnamen aan het interview waren: Wetravel2, EQAR Spanje, Vzw Tolbo en O'herlihy consultancy Ierland. Andere organisaties gaven geen respons of wensten niet deel te nemen aan het onderzoek. In totaal werden 19 personen met expertise op vlak van integrale toegankelijkheid of mobiliteit gecontacteerd, waarvan vijf auteurs van wetenschappelijke artikels omtrent integrale toegankelijkheid, negen politici of beleidsmakers en vijf experts integrale toegankelijkheid. De experts die deelnamen aan het interview waren: Mike Prescott en Marnie Peters uit Canada, Katleen Vantuyghem, Rik Schreurs, een medewerker van MOW en Susan Vertoont uit België, Colette Fransolet uit Zuid-Afrika en Delphine Labbé uit de Verenigde Staten.

Aanvullend op de interviews werd er een survey afgenomen (zie bijlage 2) omwille van het grote bereik. Het doel was een populatie van 164 personen te bereiken om een betrouwbaarheidspercentage van 80% te behalen. In totaal hebben 213 personen deelgenomen aan de survey, wat maakt dat er een betrouwbaarheid van 85% vastgesteld

kan worden. De survey werd gedeeld op persoonlijke Facebookprofielen en verspreid in volgende groepen: 'Ergo's @ work', 'Ge zaa van wikkevöst as', 'Respondenten gezocht' en 'Ge zijt van Nijlen als'. Verder werd de survey verspreid in een café, een school en een woonzorg- en revalidatiecentrum. Dit werd gedaan met de bedoeling om een zo groot en divers mogelijke doelgroep te bereiken.

2.3 Resultaten

Survey

De ondervraagde populatie bestaat uit verschillende leeftijden, tewerkgesteld in verschillende sectoren. 42,7% van de deelnemers zijn tewerkgesteld in de gezondheidszorg. Slechts 9,4% van de respondenten is nog nooit fysiek in contact gekomen met een persoon met een beperking of kwetsbaarheid. 3,8% is nog via geen enkel kanaal een persoon met een beperking tegengekomen. Van de ondervraagde populatie heeft 6,1% zelf een beperking of kwetsbaarheid. 46,4% van de populatie is het (helemaal) oneens met de stelling dat het openbaar vervoer toegankelijk is voor personen met een beperking.

Uit de resultaten blijkt dat 50,7% van de populatie vindt dat er (heel) weinig aandacht is rond de toegankelijkheid voor personen met een beperking in de maatschappij. 9,3% van de populatie vindt dat er (heel) veel aandacht is rond de toegankelijkheid voor personen met een beperking in de maatschappij.

Om te onderzoeken welke objecten opgevallen zijn bij het publiek, werden er afbeeldingen getoond van voorwerpen die men in het openbaar tegen kan komen. 98,6% kwam al eens een parkeerplaats voor personen met een beperking tegen. 31,9% van de populatie heeft al eens een assistentiepaal gezien. Geleidenoppen en geleidelijnen kunnen gelijkgesteld worden, deze werden door ongeveer 85% van de populatie gezien in het openbaar. 36,2% kwam al eens een laag voetgangerslicht tegen.

Interactie

Interactie van personen met een beperking wordt door verschillende experts aangehaald als een belangrijke manier om integrale toegankelijkheid te bekomen. Adviseur toegankelijkheid en inclusie, met de focus op mobiliteit M. Prescott (9 maart 2022) en adviseur integrale toegankelijkheid van O'herlihy Consultancy K. Farrel (10 maart 2022) geven aan dat tewerkstelling van personen met een beperking een belangrijke factor is om integrale toegankelijkheid te vergroten. Personen met een beperking worden in het algemeen beperkt tewerkgesteld in de maatschappij. Toch is dit volgens K. Farrel en M. Prescott belangrijk om integrale toegankelijkheid te bekomen. Zo kunnen personen met en/of zonder een beperking als collega's met elkaar communiceren over de problemen die ze tegenkomen in de maatschappij. Dit kan leiden tot een grotere bewustwording. M. Prescott geeft aan dat er een beleid moet zijn rond hoeveel personen met een beperking een bedrijf moet aannemen, pas dan zal er volgens hem actie komen. M. Van Assche, oprichtend lid van vzw Tolbo, bevestigt dat veel meer diverse personen geïncludeerd moeten worden op het vlak van tewerkstelling, ook op bestuursniveau. In België stelt men dat ten minste 2% van het totale aantal personeelsleden binnen het lokaal bestuur moet bestaan uit personen met een arbeidsbeperking. Er zijn geen sancties als dat percentage niet bereikt wordt. Het gaat om een streefcijfer en geen afdwingbaar quotum. M. Van Assche stelt dat hier niet altijd aan voldaan wordt (persoonlijke communicatie, 14 maart 2022). M. Prescott bevestigt dit standpunt en vermeldt dat het interessant kan zijn om personen met een beperking te betrekken in transportbedrijven of planningsafdelingen in het bestuur om mee invloed uit te oefenen, op vlak van integrale toegankelijkheid.

Volgens M. Prescott worden personen met een beperking vaak opgedeeld in verschillende groepen zoals fysieke, auditieve, visuele beperking,... Het pictogram van een persoon in een rolstoel zorgt ervoor dat er nog steeds de focus wordt gelegd op personen met een rolstoel en niet op andere doelgroepen die een beperking ervaren (persoonlijke communicatie, 9 maart 2022). Volgens M. Van Assche en M. Prescott is het belangrijk dat

personen met een beperking een collectief vormen. M. Prescott maakt de vergelijking met LGBTQ+, die een groot geheel vormen waardoor ze sterker overkomen. Er wordt gesteld dat het belangrijk is dat personen met een beperking hun informatie en ervaring delen om aan te geven wat er veranderd moet worden, ook op vlak van integrale toegankelijkheid. M. Van Assche voegt hieraan toe dat ook ouderen, zwangere vrouwen, personen met een kindwagen,... personen met een (functie)beperking zijn. Het gaat niet enkel om personen die een beperking hebben erkent door het VAPH (persoonlijke communicatie, 14 maart 2022).

Educatie

In de survey komt naar voren dat 59,2% van de populatie educatie of opleiding als een geschikte manier ziet om meer bewust te worden van de toegankelijkheid in het openbaar vervoer. 23,0% van de populatie vindt dit een enigszins geschikte manier. Verschillende experts bevestigen het belang van educatie van verschillende doelgroepen in de maatschappij om beeldvorming te veranderen en kennis te verwerven over integrale toegankelijkheid.

Uit het interview van adviseurs integrale toegankelijkheid C. Fransolet (8 maart 2022) en M. Peters (9 maart 2022) blijkt dat wanneer het publiek weet wat integrale toegankelijkheid concreet inhoudt, de maatschappij hier meer open voor zou staan. Momenteel denken vele personen in de maatschappij dat integrale toegankelijkheid enkel gericht is naar personen met een beperking. Ze weten niet dat het begrip betrekking heeft op alle inwoners van de maatschappij, waaronder ouderen, zwangere vrouwen, personen met een kindwagen,... Om het begrip te verhelderen geven beide experts lezingen op verschillende conferenties om personen hier bewust van te maken. Oprichtend lid van vzw Tolbo M. van Assche meldt dat de informatie die gegeven wordt, toegankelijk moet zijn. Er moet nagedacht worden over hoe de informatie gegeven gaat worden en wie het doelpubliek is. Als er raad gegeven wordt rond toegankelijkheid aan bijvoorbeeld het beleid, moeten er voorbeelden gekozen worden waar iedereen zich in kan herkennen en die relevant zijn voor het doel. Zo kunnen ze zich er bewust van worden dat integrale toegankelijkheid voor iedereen is (persoonlijke communicatie, 14 maart 2022).

Uit het interview met een adviseur integrale toegankelijkheid M. Peters (9 maart 2022) wordt aangegeven dat voorlichting één van de beste strategieën is om de bewustwording rond integrale toegankelijkheid te vergroten. De educatie wordt gegeven aan haar zakenpartners zoals architecten en ingenieurs. Zo zijn er bepaalde minimumeisen opgesteld per land om een gebouw, omgeving, faciliteit,... toegankelijk te maken. Het is belangrijk dat zakenpartners begrijpen dat het niet alleen gaat over het voldoen aan de minimale voorschriften om een faciliteit toegankelijk te maken. Naleving van deze minimale voorschriften is niet hetzelfde als toegankelijkheid. M. Peters gebruikt de wetgeving rond de rechten van de mens in Canada om aan haar zakenpartners aan te tonen dat het belangrijk is om een toegankelijke omgeving voor iedereen te creëren. Ze stelt in het interview dat belemmeringen op vlak van toegankelijkheid moeten geëlimineerd worden. Er mogen geen nieuwe ontwerpen vervaardigd worden die nieuwe of andere belemmeringen voor andere personen creëren. C. Fransolet (persoonlijke communicatie, 8 maart 2022) en D. Jimenez Martin, architect voor het bedrijf EQAR Spanje (persoonlijke communicatie, 9 maart 2022) geven ook aan dat aannemers vaak enkel aan de minimumcriteria van toegankelijkheid willen voldoen. De ISO-normen van de Verenigde Naties worden door de adviseurs vaak gesupplementeerd om een meer toegankelijk ontwerp te kunnen adviseren. De experts geven aan dat het belangrijk is om aannemers hierop te wijzen.

R. Schreurs, adviseur mobiliteit (persoonlijke communicatie, 9 maart 2022) meldt dat kennis en ervaring omtrent integrale toegankelijkheid nog niet voldoende aanwezig is bij het gemeentepersoneel. R. Schreurs, K. Vantuyghem, schepen van mobiliteit (persoonlijke communicatie, 4 maart 2022) en een medewerker van MOW (persoonlijke communicatie, 7 maart 2022) geven aan dat Inter een belangrijke bron is bij het geven van

advies/opleidingen rond integrale toegankelijkheid. Zo kan aan Inter een opleiding aangevraagd worden voor buschauffeurs omtrent het correct omgaan met personen met een beperking. Daarnaast geeft inter ook advies op aanvraag voor het ontwerpen van gebouwen, stations, straatinfrastructuur,...

Auteur D. Labbé (persoonlijke communicatie, 8 maart 2022) bevestigt dat de Belgische organisatie 'Inter' een belangrijke bron van informatie is omtrent integrale toegankelijkheid. Toch staan hun bevindingen nergens gepubliceerd waardoor dit een hiaat vormt in het overbrengen van kennis. Hierdoor kunnen onderzoekers geen beroep doen op deze informatie. D. Labbé doet zelf onderzoek omtrent de bewustwording rond integrale toegankelijkheid. Ze geeft aan dat er beperkt rekening gehouden wordt op stedenbouwkundig gebied met beperkingen. D. Labbé geeft aan dat ze momenteel artikels omtrent integrale toegankelijkheid voor personen met een beperking publiceert in tijdschriften voor stadsplanning of transport tijdschriften.

K. Vantuyghem, schepen van mobiliteit in Heist-Op-Den-Berg (persoonlijke communicatie, 4 maart 2022) meldt dat er een samenwerking is met de Gemeentelijke Adviesraad voor Personen met een Handicap (GAPH). Het GAPH is een belangrijke partner op vlak van toegankelijkheid. Er wordt samengezeten met deze vereniging om te bekijken wat deze diensten wederzijds voor elkaar kunnen betekenen. Het nadeel van de GAPH is dat het voornamelijk gericht is op rolstoelgebruikers. R. Schreurs geeft aan dat de dienst 'planning en projecten' uit Pelt dan weer samenwerkt met de Gehandicaptenraad en Inter. De gehandicaptenraad geeft advies vanuit het standpunt van personen met een beperking over integrale toegankelijkheid. Het MOW krijgt dan weer advies vanuit de organisaties Inter en Noozo. Toch wordt er aangegeven dat er af en toe keuzes moeten gemaakt worden voor een zo breed mogelijk publiek. Dit wil zeggen dat er ook personen zijn die hier niet mee akkoord gaan of er buiten vallen. K. Vantuyghem vermeldt dat er nog meer aandacht zou moeten uitgaan naar andere doelgroepen zoals personen met een visuele beperking. Samenwerken met de personen van het GAPH, elkaar leren kennen en hierover praten is volgens K. Vantuyghem belangrijk om toegankelijkheid te stimuleren.

Volgens D. Labbé, is het belangrijk om multimethodisch te werken om integrale toegankelijkheid te bekomen. Als de burgemeesters of de ingenieurs het doel niet zien, gaan ze ook geen veranderingen aanbrengen. De wetten moeten van de wetgevende macht komen, maar de middelen zoals geld en kennis moet van de beleidsmakers, ingenieurs en stedenbouwkundige komen. D. Labbé vertelt vanuit haar expertise dat er tijdens de opleiding van ontwikkelaars, zoals architecten en ingenieurs meer aandacht moet gaan naar Universal Design (persoonlijke communicatie, 8 maart 2022).

Het belang van het geven van opleidingen aan personeel dat betrokken is bij integrale toegankelijkheid zoals buschauffeurs, reisorganisaties,... wordt ook meermaals besproken in de interviews. D. Jimenez Martin van de organisatie EQAR meldt dat het belangrijk is om personen die tewerkgesteld zijn in de transportsector te trainen. In deze training is het belangrijk om te focussen op hoe er moet omgegaan worden met personen met een beperking. Er moet aangeleerd worden hoe personen met een beperking kunnen geholpen worden. Daarnaast moet er ook educatie gegeven worden over hoe de aanpassingen, zoals een ramp, correct gebruikt moeten worden door het personeel zoals buschauffeurs. Daarnaast geeft D. Jimenez Martin aan dat het belangrijk is dat ook andere reizigers personen met participatieproblemen helpen. De verantwoordelijkheid ligt niet enkel bij het personeel (persoonlijke communicatie, 9 maart 2022). K. Steegmans bespreekt dan weer het belang van het opleiden van reisbegeleiders om onder andere de toegankelijkheid te bevorderen tijdens de reis. De begeleider volgt een verplichte basisvorming omtrent personen met een beperking. In de vorming komt aan bod dat communicatie, zowel verbaal als non-verbaal, van groot belang is. Nadien kan men nog beslissen om een verdiepende vorming te volgen, specifiek gericht op een fysieke beperking, verstandelijke beperking of autisme (persoonlijke communicatie, 7 maart 2022).

K. Vantuyghem geeft aan dat integrale toegankelijkheid verbeterd kan worden door onder andere te werken aan de sensibilisering hieromtrent (persoonlijke communicatie, 4 maart 2022). Ook een medewerker MOW bevestigt dat sensibilisering kan bijdragen aan integrale toegankelijkheid. Zo is er in september de week van mobiliteit. Deze week is volgens een medewerker MOW een goede kans om te sensibiliseren en de effecten van integrale toegankelijkheid aan te geven. Communicatie is volgens K. Vantuyghem zeer belangrijk om integrale toegankelijkheid te sensibiliseren. Om boodschappen hieromtrent over te brengen naar de verschillende diensten in het bestuur, moeten deze blijven herhaald worden. Het is dus ook belangrijk dat diensten onderling met elkaar communiceren. Ook in het interview met een medewerker MOW komt naar voor dat samenwerking en communicatie tussen verschillende afdelingen van cruciaal belang is als het gaat over toegankelijkheid.

K. Steegmans is sterk bezig met het sensibiliseren van reizigers en de toeristische sector. Op vraag van Toerisme Vlaanderen geeft hij elke maand presentaties rond toegankelijkheid. Op de website van Toerisme Vlaanderen worden brochures ter beschikking gesteld van toegankelijke hotels en B&B's. Om het beleid te overtuigen is geld en de kostprijs belangrijk. Men moet laten blijken dat er een markt is voor toegankelijke hotels, restaurants, openbaar vervoer,... Er wordt samengewerkt met de stad Mechelen aan het project "Stad zonder drempels", dit om alles wat toegankelijk is in kaart te brengen zodat er een citytrip aangeboden kan worden.

Media presentaties

In het interview van auteur S. Verthout (11 maart 2022) en K. Steegmans (7 maart 2022) wordt aangegeven dat media presentaties een belangrijke rol spelen in het bewustworden van personen met een beperking en integrale toegankelijkheid. Volgens S. Verthout hebben de personen die media presentaties maken vaak zelf een bepaalde visie. Dit kan een belemmerende factor zijn doordat zij beslissen wat er getoond wordt. Daarnaast kunnen personen met een beperking in beperkte mate zelf beslissen wat er over hen in de krant, op televisie of op de radio komt. In Vlaanderen is het volgens Verthout momenteel een trend dat personen met een beperking een superhelden rol krijgen. Hierdoor wordt er een eng verhaal gecreëerd waarbij er enkel bewondering wordt opgeroepen voor hun inspanningen. Dergelijke verhalen moeten doorbroken worden om bijvoorbeeld toegankelijkheid te creëren. Toegankelijkheid is een sociaal probleem van de samenleving. Dit wordt zeer weinig getoond in media presentaties. Volgens S. Verthout is het een uitdaging om meer structurele problemen in kaart te brengen in media presentaties. Daarnaast krijgen de presentatoren in programma's zoals 'Taboe' en 'Down the Road' meer lof van de kijkers dan de personen met een beperking. Het is een uitdaging om personen met een beperking zelf programma's te laten presenteren. Ook M. Van Assche vindt dat 'Down the road' geen goede representatie is omdat de focus op personen met het syndroom van Down ligt, waardoor de maatschappij een verstandelijke beperking enkel met het syndroom van Down zal associëren. Hij vindt de film 'Hasta la vista' een goed voorbeeld doordat hier meerdere beperkingen in beeld komen. Om de beeldvorming correct over te brengen moet er gezorgd worden voor meer diversiteit in de programma's (persoonlijke communicatie, 14 maart 2022).

Uit de survey kan afgeleid worden dat het grootste deel van de populatie (75,6%) via tv-programma's een persoon met een beperking is tegengekomen. Om te bevragen wat volgens de populatie helpend zou zijn om bewust te worden van toegankelijkheid in het openbaar vervoer werden er verschillende manieren weergegeven waar de deelnemers een mate van geschiktheid konden aanduiden. Hieruit is gebleken dat 62% televisie een geschikte manier vindt, 28,2% vindt deze manier enigszins geschikt.

S. Verthout meldt dat er slechts weinig wetgevingen zijn rond wat er getoond mag worden in de media. Het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap stelt wel dat alle organen van de media personen met een beperking moeten presenteren zoals

beschreven wordt in het VN Verdrag. De VN-commissie heeft België al veroordeelt omdat hier beperkt aan voldaan werd. De openbare omroep in België heeft wel een diversiteitscharter waarbij wordt gemeten hoe vaak personen met een beperking in beeld komen. Toch zijn er geen streefcijfers. Programmamakers informeren zich te weinig voor de inhoud van een programma. Ten slotte geeft S. Vertoont aan dat alle vormen van media een katalysator kunnen zijn om het maatschappelijk denkbeeld te veranderen omtrent personen met een beperking. Elke vorm van media heeft zijn tekortkomingen. Eén goed programma of één goed instagramaccount gaat niets veranderen. Er moet een sneeuwbaaleffect ontstaan, bijvoorbeeld wanneer iets in een programma wordt gezegd, wordt dit ook op sociale media besproken (persoonlijke communicatie, 11 maart 2022).

Een medewerker van het MOW en M. Prescott zien minder het belang van sociale media in om integrale toegankelijkheid te optimaliseren. De medewerker van MOW geeft aan dat personen die niet geïnteresseerd zijn in het thema integrale toegankelijkheid, berichten omtrent dit onderwerp niet gaan lezen (anonieme getuigenis, 7 maart 2022). Volgens M. Prescott heeft sociale media een negatieve invloed op de beeldvorming. Er worden nog steeds stereotype woorden zoals 'handicap' en 'kreupele' gebruikt in sociale media. Daarnaast wordt er nog beperkt gediscussieerd over hoe personen naar bepaalde onderwerpen op sociale media kijken en wat de reactie van personen hierop is. Volgens M. Prescott kan de vraag gesteld worden of sociale media effectief leidt tot actie in de praktijk (persoonlijke communicatie, 9 maart 2022). De meningen van de populatie uit de survey zijn verschillend van de meningen van de experts. Uit de survey blijkt dat 66,2% sociale media een geschikte manier vindt en 20,7% vindt deze manier enigszins geschikt.

K. Farrel vermeldt dat het adviesbureau werkt aan de beeldvorming omtrent integrale toegankelijkheid door nieuwsbrieven over verschillende thema's uit te brengen op hun website. Op die manier proberen ze hun expertise te delen met de bevolking. Een voorbeeld van een thema in hun nieuwsbrief is hoe ze speelgoed inclusiever kunnen maken, dit kan bijvoorbeeld door grotere knoppen aan te brengen. Ook brengen ze andere landen aan als voorbeeld door aan te geven dat "als het voor een ander land goed werkt, kan het ook voor ons land goed werken" (persoonlijke communicatie, 10 maart 2022).

Tot slot is gebleken uit de survey dat 40,4% van de populatie radio een geschikte manier vindt om zich meer bewust te worden van integrale toegankelijkheid in het openbaar vervoer. 36,2% vindt deze manier enigszins geschikt. Een podcast wordt door 32,4% als een geschikte manier gezien en 33,8% vindt dit enigszins geschikt.

Rol van een ergotherapeut

M. Prescott gaf mee wat ergotherapeuten kunnen betekenen voor personen die mobiliteitsbeperkingen ervaren. Hij geeft aan dat ergotherapeuten mobiliteitsstrategieën kunnen gebruiken. Dit gaat meer specifiek over het gebruik van geografische kaarten. Samen met de cliënt wordt er gekeken naar waar hij/zij woont en duidt deze plek aan op de kaart. Vervolgens wordt er bekeken waar hij/zij naartoe zou willen gaan. Dan wordt er rekening gehouden met de mogelijke belemmeringen die de cliënt kan tegenkomen op vlak van toegankelijkheid en welke routes het meest toegankelijk zijn. Een andere taak van de ergotherapeut is volgens M. Prescott samenwerken met de cliënt om te bekijken wat deze wil meedelen aan de politiek en de beleidsmakers op het vlak van toegankelijkheid (persoonlijke communicatie, 9 maart 2022).

M. Prescott is persoonlijk geen voorstander van de term 'Universal Design'. Volgens hem zijn de zeven principes moeilijk te bereiken in de praktijk, omdat er nog een gebrek is aan wetenschappelijk bewijs. Ook D. Labbé bevestigt dat de statistieken die bepalen of iets Universal Design is of niet, er niet zijn. Bedrijven, gebouwen, organisaties,... kunnen vermelden dat ze de zeven principes toepassen, maar het is niet duidelijk hoe dit zich vertaalt in concrete acties (persoonlijke communicatie, 8 maart 2022). Wel geeft Mike aan

dat Universal Design kan gebruikt worden door ergotherapeuten om hulpmiddelen te ontwikkelen (persoonlijke communicatie, 9 maart 2022).

2.4 Conclusie en Discussie

Uit de survey kan afgeleid worden dat het belangrijk is om het bewustzijn rond integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit te vergroten bij de bevolking. Uit de resultaten blijkt dat ongeveer de helft van de populatie het eens is met de stelling dat het openbaar vervoer toegankelijk is voor personen met een beperking. Daarnaast kwam slechts een klein deel van de populatie een assistentiepalaal en een laag voetgangerslicht tegen in het openbaar. Er kan geconcludeerd worden dat sociale media en televisie het meeste werd aangeduid als geschikte manier om het bewustzijn rond integrale toegankelijkheid in het openbaar vervoer te vergroten. Ook werden educatie/opleiding en campagnes gezien als geschikte manieren om het bewustzijn te vergroten. Radio en podcast werden minder aangeduid door de populatie als geschikte manier om het bewustzijn te vergroten.

Uit de interviews met experts en organisaties kan gesteld worden dat interactie met personen met een beperking belangrijk is om een beter beeld te krijgen en zich meer bewust te worden van wat wel en niet toegankelijk is voor deze personen. Dit geven vrijwel alle experts aan. Medewerkers in het politieke systeem geven aan dat samenwerking met organisaties zoals Noozo, Inter en de Gehandicaptenraad belangrijke bronnen van informatie zijn omtrent integrale toegankelijkheid. Tewerkstelling van personen met een beperking kan ervoor zorgen dat er een groter bewustzijn is van de problemen die deze personen ervaren. Dit verkleint de segregatie tussen personen met en zonder een beperking. Daarnaast is tewerkstelling van personen met een beperking in sectoren zoals transport, beleid,... ook zeer belangrijk om invloed te kunnen uitoefenen op toegankelijkheid.

Daarnaast wordt ook een aantal keren het belang van educatie en opleiding aangehaald van verschillende belanghebbenden met betrekking tot toegankelijkheid zoals personeel van het openbaar vervoer, begeleiders van reisorganisaties,... Er wordt vermeld dat het belangrijk is om educatie te geven aan deze personen omtrent het omgaan met personen met een beperking. Ook kan een opleiding voor architecten, bouwkundigen,... omtrent het belang van toegankelijkheid ertoe bijdragen dat er meer rekening wordt gehouden met deze toegankelijkheid. Ook educatie van de bevolking over wat integrale toegankelijkheid is en voor wie het voordelen kan hebben, is een belangrijke factor. Personen in het bestuur moeten ook educatie krijgen over integrale toegankelijkheid. Het is belangrijk om uit te leggen dat integrale toegankelijkheid voor iedereen is en voordelen kan hebben voor iedereen. Zo is het gebruik van voorbeelden waarin iedereen zich kan herkennen een goede manier om het belang van integrale toegankelijkheid uit te leggen aan bijvoorbeeld bestuursleden.

Ten slotte kan er geconcludeerd worden dat media presentaties een belangrijke invloed kunnen spelen in het vergroten van bewustzijn rond personen met een beperking waardoor dit een positief effect kan hebben op toegankelijkheid. Uit enkele interviews blijkt dat in de media presentaties meer gefocust moeten worden op sociaal structurele problemen zoals integrale toegankelijkheid. Momenteel wordt er voornamelijk gefocust op personen met een beperking zelf.

Wat de taak van de ergotherapeut betreft, is het belangrijk dat er geoefend kan worden op vaardigheden die de cliënt moet bezitten om op een bepaalde bestemming te geraken. Het ontwikkelen van mobiliteitshulpmiddelen aan de hand van de principes van universal design wordt ook gezien als een taak van de ergotherapeut. Daarnaast is de ergotherapeut ook belangrijk in het uitstippelen van toegankelijke routes voor de cliënt. Ook kan deze helpen boodschappen over toegankelijkheid van de cliënt over te brengen aan besluitvormers.

Er kunnen enkele bedenkingen gemaakt worden wanneer er kritisch gekeken wordt naar de praktijktoetsing van dit onderzoek. De survey geeft niet het exacte bereik weer. Deze werd namelijk gedeeld op persoonlijke media. De populatie bevond zich voornamelijk in de leeftijdscategorie tussen de 18 en 25 jaar. Daarnaast werd de survey ook gedeeld op Facebookpagina's zoals 'Ergo's @ work'. Bijna de helft van de populatie zijn gezondheidsmedewerkers. Omwille van de achtergrond van deze personen, hebben zij mogelijks de survey op een andere manier bekeken. Daarnaast werd de survey ook verdeeld in een café, op een school en in een woonzorgcentrum. Er kon dus geen controle worden uitgevoerd op door wie de survey werd ingevuld en de hoeveelheid surveys die in deze settings werden ingevuld. Bij het afnemen van de survey werden enkele belemmeringen hiervan vastgesteld. Zo waren sommige antwoordmogelijkheden voor interpretatie vatbaar, te beperkt of minder relevant in functie van de gestelde vraag. Het antwoordmogelijkheid 'neutraal' is voor interpretatie vatbaar en geeft geen duidelijke mening van de deelnemer van de survey weer. Het openbaar vervoer wordt meermaals aangehaald in de survey, waardoor er in mindere mate gefocust werd op de infrastructuur van wegen. Ten slotte wordt er wel bevraagd welke manieren geschikt zijn om het bewustzijn van integrale toegankelijkheid in het openbaar vervoer te vergroten, maar over de inhoud van deze manieren omtrent integrale toegankelijkheid werd niets bevraagd.

De afgenomen interviews kunnen beschouwd worden als meningen van de experts, en zijn bijgevolg subjectief. Om meer verdieping te bekomen betreffende integrale toegankelijkheid zou een interview met de organisatie 'Inter' een belangrijke meerwaarde zijn geweest omdat dit een expertisecentrum in integrale toegankelijkheid en universal design in Vlaanderen is. De experts hebben een vooringenomenheid omwille van het gegeven dat ze in een sector zitten die zich focussen op integrale toegankelijkheid. Daarnaast werd er in de interviews niet altijd gefocust op mobiliteit, waardoor de validiteit kritisch moet worden bekeken. Veel ondervraagde experts komen uit het buitenland, hier worden in sommige gevallen andere wetgevingen gehanteerd. Andere landen hebben occasioneel een andere kijk, staan verder of net achter op het vlak van integrale toegankelijkheid dan België. Dit moet in acht worden genomen worden.

3 Conclusie en discussie

In het eindrapport werd gepoogd een antwoord te vinden op de onderzoeksvraag "Hoe kan er ingezet worden op een positieve beeldvorming en in welke mate heeft het effect op de integrale toegankelijkheid voor personen die participatieproblemen ervaren op vlak van mobiliteit?". Er werd getracht via interviews met verschillende experts op nationaal en internationaal vlak de resultaten van de literatuurstudie te staven. Ook de resultaten van de survey werden geïncorporeerd in het onderzoek. Door deze resultaten ontstond volgende conclusie: "Verschillende manieren kunnen bijdragen aan het stimuleren van een positieve beeldvorming, namelijk via educatie en voorlichtingscampagnes, KM strategieën, sociale media, televisie en tewerkstelling van personen met een beperking. Educatie, sociale media en televisie laten een matig positief effect zien op de beeldvorming omtrent personen met een beperking. Het bevorderen van interactie tussen personen met een beperking, het publiek en belanghebbenden (gemeentepersoneel, beleidsmakers,...) is naar voren gekomen als één van de meest effectieve manieren om een positieve houding ten opzichte van personen met een beperking aan te moedigen en de ontwikkeling van drempelvrije omgevingen te bevorderen. De videoreeks die gebruikt werd als KM strategie liet een positief effect zien op het vergroten van bewustzijn rond mobiliteitsproblemen die gebruikers van mobiliteitshulpmiddelen ervaren. Zowel de fototentoonstelling als de videoreeks droegen bij aan het vergroten van inzicht in het perspectief van personen met een beperking. Dit had een positief effect op de integrale toegankelijkheid en zorgde voor een groter begrip van de toegankelijkheidsnormen door stedelijke belanghebbenden. Een ergotherapeut kan personen met een beperking trainen in het gebruik van mobiliteitshulpmiddelen, het toegankelijk maken van de omgeving en samenwerken met architecten en beleidsmakers om tot oplossingen te komen."

Bovenstaande conclusie werd met de nodige voorzichtigheid geformuleerd na het verwerken van de resultaten uit de literatuurstudie. Deze conclusie werd versterkt door de resultaten van de praktijktoetsing. Uit de literatuurstudie is gebleken dat tewerkstelling een positief effect kan hebben op de beeldvorming rond personen met een beperking. In de praktijktoetsing werd dit bevestigd door verschillende experts en werd hiervan ook het effect bevestigd op de integrale toegankelijkheid. Daarnaast kan tewerkstelling in sectoren zoals transport, beleid,... ervoor zorgen dat personen met een beperking invloed kunnen uitoefenen en aankaarten welke problemen zij ondervinden omtrent toegankelijkheid. De interactie tussen personen met een beperking en verschillende personen zoals besluitvormers, architecten en de algemene bevolking is ook een belangrijke bevinding uit de praktijktoetsing die een effect kan hebben op de integrale toegankelijkheid. Door deze interactie wordt het bewustzijn van deze personen vergroot. Verder beschreef de literatuur dat educatie over hoe men met personen met een beperking moet omgaan een belangrijke factor is die het bewustzijn rond integrale toegankelijkheid vergroot. Volgens verschillende experts is educatie van beleidsmakers, architecten, reisbegeleiders, personeel in de transportsector en de algemene bevolking belangrijk om toegankelijkheid te verwezenlijken in de maatschappij. De bevindingen uit de literatuur lopen gelijk met de bevindingen uit de praktijktoetsing. Media presentaties zoals sociale media en televisie zijn belangrijke kanalen om de bewustwording rond integrale toegankelijkheid te vergroten bij het publiek. Toch bestaan hier verschillende meningen rond van de experts en moet de inhoud van media presentaties kritisch bekeken worden. Uit de praktijktoetsing komt ook naar voren dat de ergotherapeut belangrijk is in het overbrengen van boodschappen omtrent integrale toegankelijkheid van de cliënt naar besluitvormers toe. Uit het literatuuronderzoek komt naar voren dat KM strategieën gebruikt kunnen worden om boodschappen van personen met een beperking over te brengen naar stedelijke belanghebbenden zoals videoreeksen en fototentoonstellingen. Ergotherapeuten kunnen met andere woorden deze strategieën ook toepassen in het overbrengen van de boodschap.

Aan de hand van bovenstaande conclusie kunnen volgende adviezen geschreven worden: "Geef de maatschappij de kans om zich bewust te worden van de participatieproblemen

van personen op vlak van mobiliteit. Dit kan verwezenlijkt worden door middel van interactie tussen verschillende personen, educatie over integrale toegankelijkheid, een opleiding voor personen die tewerkgesteld zijn in de reissector of tewerkstelling van personen met een beperking. Tewerkstelling van personen met een beperking in het bestuur en transportsectoren zorgt ervoor dat deze personen ook invloed kunnen uitoefenen en er meer rekening gehouden kan worden met integrale toegankelijkheid. Wat educatie betreft is het belangrijk dat er voorbeelden rond integrale toegankelijkheid worden gegeven die op iedereen van toepassing zijn. Ook in het bestuur is dit belangrijk om bestuursleden te overtuigen. Een belangrijk boodschap die moet meegegeven worden is dat integrale toegankelijkheid voor iedereen voordelen heeft. Aanvullend kan de media gebruikt worden om de bewustwording te vergroten. Verschillende manieren kunnen als geschikt gezien worden. Men moet media met de nodige voorzichtigheid gebruiken, dit doordat de informatie niet altijd gecontroleerd kan worden en ook voor een vertekend beeld kan zorgen. Het is aangewezen dat personen met een beperking ook zelf de kans krijgen om een correct beeld te schetsen van de problemen die ze ervaren, dit zal bijdragen aan de bewustwording. Deze informatie kan gedeeld worden via media (Youtube, een blog, Facebook...) maar ook via educatie en interactie. Daarnaast is het ook belangrijk dat media presentaties zoals televisie meer sociaal structurele problemen aankaarten. Programma's moeten meer diversiteit bevatten en niet focussen op één enkele beperking. Het kan een uitdaging zijn om personen met een beperking zelf een programma te laten presenteren."

Het bachelorproject werd opgestart in tijden van Covid-19, wat voor een moeilijkheidsgraad zorgde tijdens het zoeken van recente literatuur. De opdrachtgever sprak tijdens onze ontmoeting uitgebreid over de moeilijkheden die hij, als persoon met een visuele beperking, ervaart op vlak van mobiliteit in de maatschappij. Mogelijks heeft dit de literatuurstudie en praktijktoetsing in een bepaalde richting gestuurd. Daarnaast werden er tijdens de literatuurstudie voornamelijk artikels rond een fysieke beperking gevonden en werd de link met een verstandelijke beperking en psychische kwetsbaarheid beperkt gelegd. Integrale toegankelijkheid is een zeer breed begrip waardoor het een moeilijkheid was om elke doelgroep op te nemen in deze korte tijdspanne. Dit zorgde er voor dat de focus meer op personen met een fysieke beperking werd gelegd. Naar de toekomst toe moet er meer rekening gehouden worden met andere (verborgen) beperkingen om tot een goede eindconclusie te komen. Bij de praktijktoetsing werd er gevraagd naar de persoonlijke mening van de experts, dit representeert geen hele maatschappij. De bevindingen van de literatuurstudie werden afgetoetst bij de experts. De meeste interviews konden online plaatsvinden. Dit zorgde ervoor dat er meer interviews konden worden afgenomen en er meer internationale inzichten werden verworven.

Verder onderzoek naar het effect van een positieve beeldvorming op integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit kan van belang zijn. Een praktijktoetsing met een grotere focus op mobiliteit kan hierbij helpend zijn. Een nadeel van de praktijktoetsing is dat er geen ergotherapeut geïnterviewd werd waardoor de informatie omtrent de subvraag 'wat is de taak van de ergotherapeut in het faciliteren en sensibiliseren van integrale toegankelijkheid' beperkt blijft.

Omdat er tijdens de interviews vaak uitgeweken werd naar hoe integrale toegankelijkheid tot stand komt, zou men een nieuwe onderzoeksvraag kunnen stellen voor volgend onderzoek. Een aanleunende onderzoeksvraag op vlak van dit onderwerp kan zijn: "Hoe wordt integrale toegankelijkheid geïmplementeerd in de praktijk?"

4 Bronnen

Aarhaug, J., & Elvebakk, B. (2015). The impact of Universally accessible public transport—a before and after study. *Transport Policy*, *44*, 143–150. <https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2015.08.003>

Bar, M. A., & Ratzon, N. Z. (2016). Enhancing Occupational Therapy Students' Knowledge, Competence, Awareness, and Interest in Accessibility. *Hong Kong Journal of Occupational Therapy*, *27*(1), 18-25. <https://doi.org/10.1016/j.hkjot.2016.04.001>

Chen, J., & Wang, Y. (2021). Social Media Use for Health Purposes: Systematic Review. *Journal of Medical Internet Research*, *23*(5), e17917. <https://doi.org/10.2196/17917>

de Goei, L., Plooy, A., & Van Weeghel, J. (2006). *Ben ik goed in beeld?* Trimbos Utrecht. <https://www.trimbos.nl/docs/af0646-ben-ik-goed-in-beeld.pdf>

Gamache, S., Routhier, F., Morales, E., Vandersmissen, M. H., & Boucher, N. (2018). Mapping review of accessible pedestrian infrastructures for individuals with physical disabilities. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*, *14*(4), 410–422. <https://doi.org/10.1080/17483107.2018.1449018>

Inter Vlaanderen. (s.a.). *Integrale toegankelijkheid*. Geraadpleegd op 16 februari 2022, van <https://www.inter.vlaanderen/toegankelijkheid-en-universal-design/integrale-toegankelijkheid>

Inter Vlaanderen. (s.a.). *Mobiliteit*. Geraadpleegd op 16 februari 2022, van <https://www.inter.vlaanderen/mobiliteit/thema/basisbereikbaarheid>

Kármán, B., Szekeres, G., & Papp, G. (2021). Interventions for acceptance and inclusion of people with intellectual disability: A systematic review. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*. <https://doi.org/10.1111/jar.12968>

Labbé, D., Mahmood, A., Miller, W. C., & Mortenson, W. B. (2020). Examining the Impact of Knowledge Mobilization Strategies to Inform Urban Stakeholders on Accessibility: A Mixed-Methods study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *17*(5). <https://doi.org/10.3390/ijerph17051561>

Larkin, H., Hitch, D., Watchorn, V., & Ang, S. (2015). Working with Policy and Regulatory Factors to Implement Universal Design in the Built Environment: The Australian Experience. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *12*(7), 8157–8171. <https://doi.org/10.3390/ijerph120708157>

Lindsay, S., & Edwards, A. (2012). A systematic review of disability awareness interventions for children and youth. *Disability and Rehabilitation*, *35*(8), 623–646. <https://doi.org/10.3109/09638288.2012.702850>

Lindsay, S., Cagliostro, E., Albarico, M., Mortaji, N., & Karon, L. (2018). A Systematic Review of the Benefits of Hiring People with Disabilities. *Journal of Occupational Rehabilitation*, *28*(4), 634–655. <https://doi.org/10.1007/s10926-018-9756-z>

Moorhead, S. A., Hazlett, D. E., Harrison, L., Carroll, J. K., Irwin, A., & Hoving, C. (2013). A New Dimension of Health Care: Systematic Review of the Uses, Benefits, and Limitations of Social Media for Health Communication. *Journal of Medical Internet Research*, 15(4). <https://doi.org/10.2196/jmir.1933>

Unsworth, C., So, M. H., Chua, J., Gudimetla, P., & Naweed, A. (2019). A systematic review of public transport accessibility for people using mobility devices. *Disability and Rehabilitation*. 1-15. <https://doi.org/10.1080/09638288.2019.1697382>

van der Duim, V. R., Smit, B., Ormond, M., Papp, B., Fricke, J., & Schmitz, P. et al. (2019). *Toegankelijk toerisme: op weg naar een inclusieve reisindustrie*. Reiswerk. <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/511409>

Vertoont, S. (2019). Beperkte beeldvorming. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 47(2). <https://doi.org/10.5117/2019.047.002.002>

5 Bijlagen

5.1 Bijlage 1: Poster

Ik zie, ik zie wat jij niet ziet, zonder toegankelijkheid geraak ik er niet.

Het effect van een positieve beeldvorming op de integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit

INLEIDING

OPDRACHTGEVER:

Rob Eijssen, ervaringsdeskundige en ambassadeur om de integrale toegankelijkheid van personen met een (visuele) beperking te verbeteren

DOELGROEP:

Personen die participatieproblemen ervaren op vlak van mobiliteit. Onder mobiliteit wordt openbaar vervoer en de infrastructuur van wegen verstaan.

ONDERZOEKSVRAAG:

Hoe kan er ingezet worden op een positieve beeldvorming en wat is het effect hiervan op de integrale toegankelijkheid voor personen die participatieproblemen ondervinden op het vlak van mobiliteit?

RESULTATEN LITERATUURSTUDIE

EFFECT INTEGRALE TOEGANKELIJKHEID

Matig positief effect

- Educatie
- Sociale media
- Televisie

Positief effect

- Interactie met personen met een beperking
- Knowledge mobilization strategies
 - Videoreeks
 - Fototentoonstelling

ANDERE MANIEREN VAN BEELDVORMING

- Tewerkstelling

ROL VAN DE ERGOTHERAPEUT

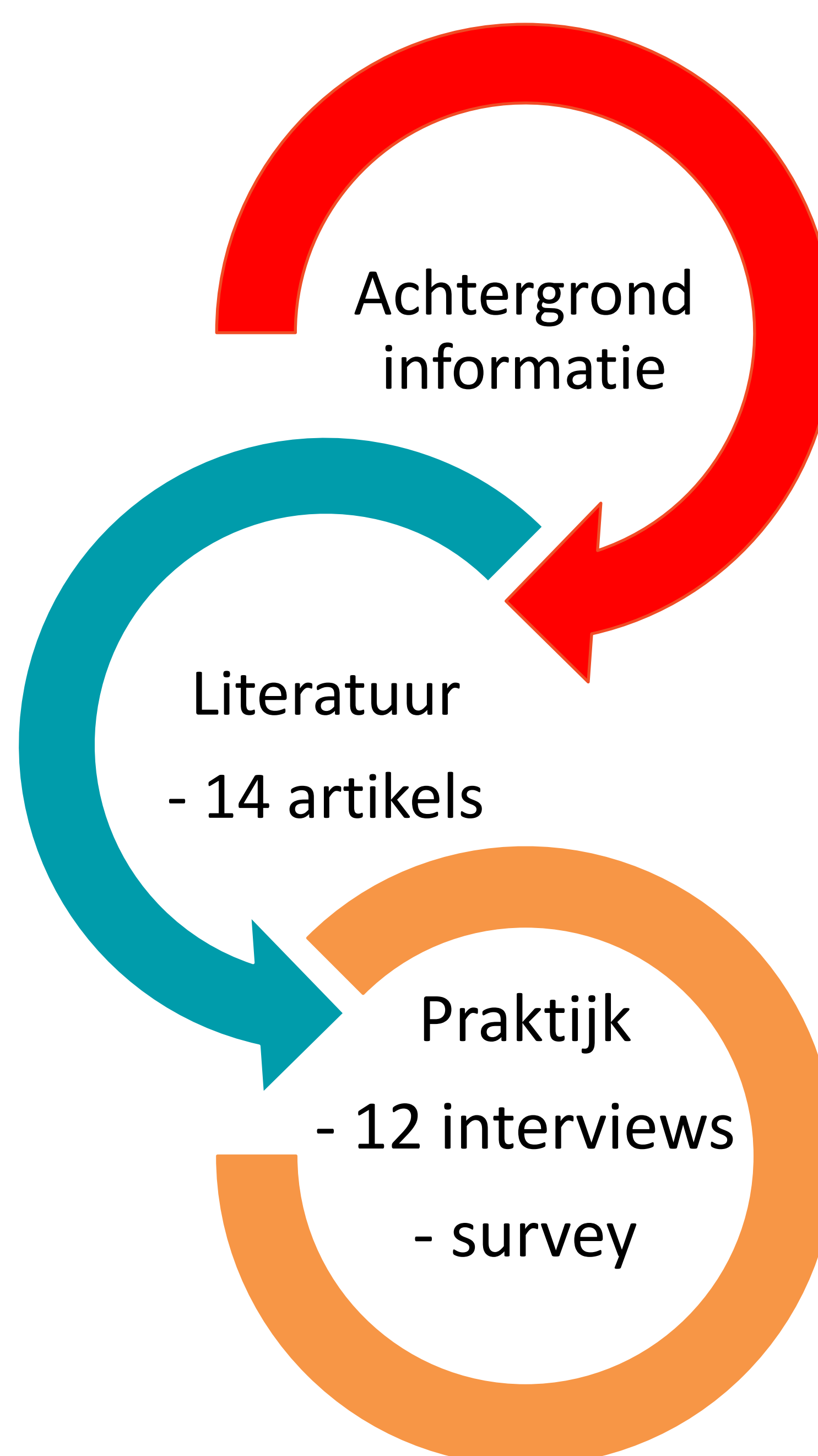
Faciliteren

- Trainen van het gebruik van mobiliteitshulpmiddelen
- Jongeren stimuleren tot mobiliteitstrainingen
- Toegankelijk maken van de omgeving

Sensibiliseren

- Samenwerking architecten en beleidsmakers

METHODE

RESULTATEN PRAKTIJKTOETSING

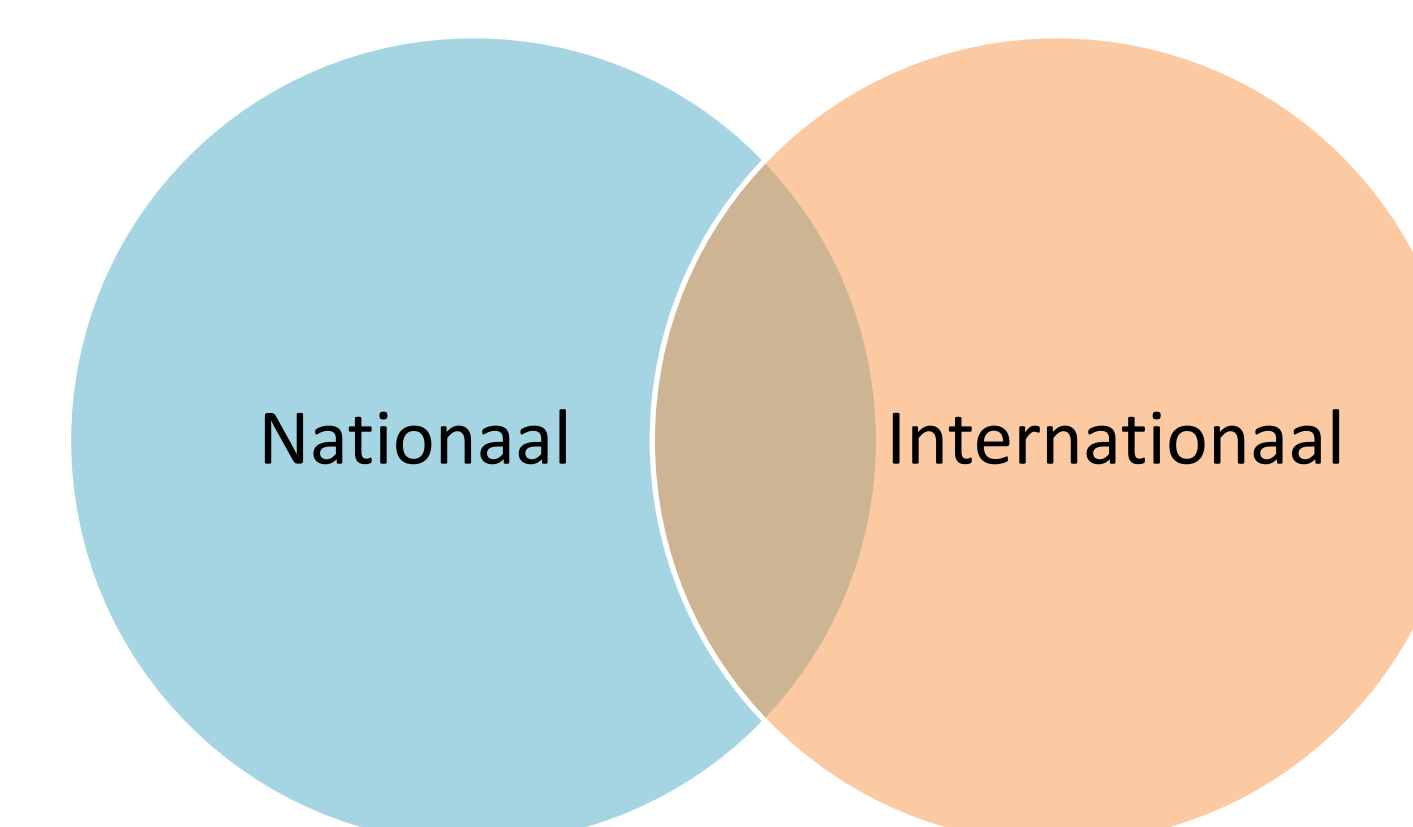
SURVEY

Het belang van het vergroten van bewustzijn rond integrale toegankelijkheid
Sociale media, televisie, educatie/opleiding en campagnes worden gezien als geschikt
Radio en podcast worden gezien als minder geschikt

INTERVIEW

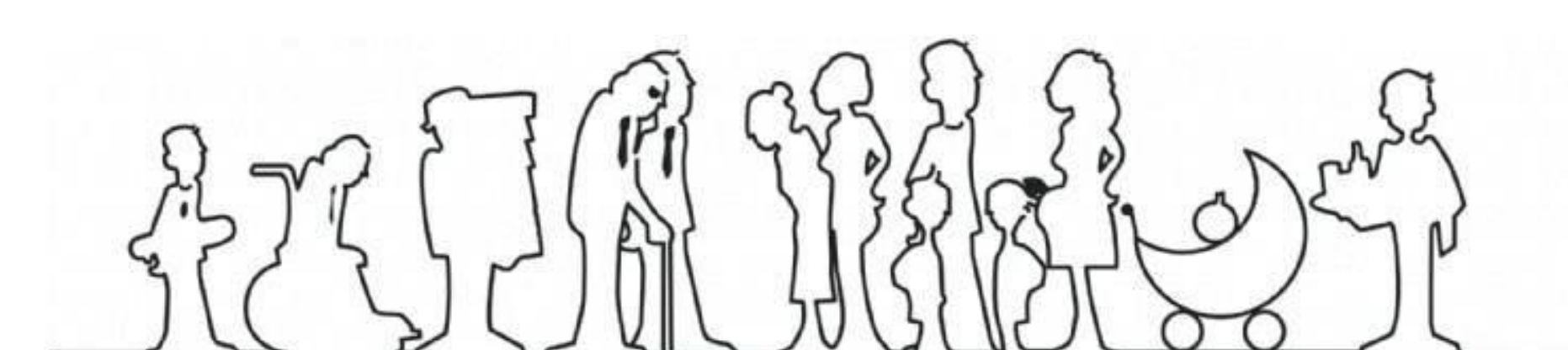
Inhoud

- Educatie: hoe omgaan met personen met een beperking
- Interactie met personen met een beperking
 - Tewerkstelling in sectoren omtrent toegankelijkheid
- Media presentaties over sociaal structurele problemen

CONCLUSIE

- Educatie
- Interactie met personen met een beperking → knowledge mobilization strategies
 - Tewerkstelling voor beeldvorming en beïnvloeding
- Media presentaties
 - Kritische blik naar inhoud!

5.2 Bijlage 2: Survey

Integrale toegankelijkheid en mobiliteit

Voorwoord

Wij zijn Famke, Joni, Julie en Michiel, vier studenten ergotherapie aan de Thomas More Hogeschool te Geel. In functie van onze Bachelorproef gaan we op zoek naar de beeldvorming rond personen met een beperking en hoe deze kan bijdragen aan de integrale toegankelijkheid op vlak van mobiliteit. Integrale toegankelijkheid betekent dat iedereen zich zelfstandig, veilig en comfortabel in zijn of haar leefomgeving kan bewegen.

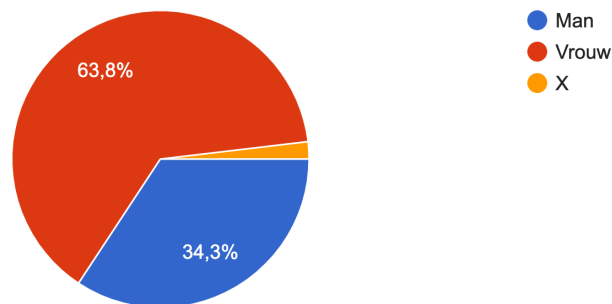
Het invullen van deze enquête zal slechts enkele minuten in beslag nemen. Uw antwoorden zijn anoniem en zullen enkel in ons onderzoek opgenomen worden. Alvast bedankt!

Totaal 213 **deelnemers** (online 4 maart 2022 tot en met 11 maart 2022)

Wat is uw geslacht?

1. Wat is uw geslacht?

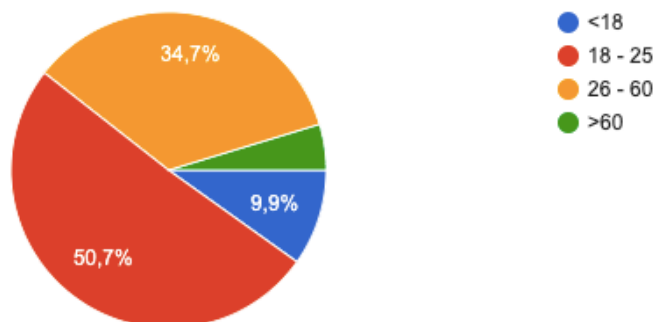
213 antwoorden

Wat is uw leeftijd?

2. Wat is uw leeftijd?

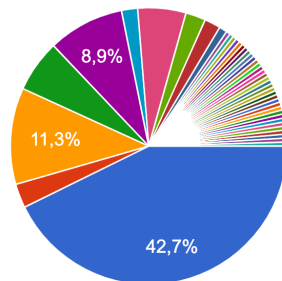
213 antwoorden

In welke sector bent u tewerkgesteld? Indien u nog studeert, tot welke sector behoort uw studierichting?

3. In welke sector bent u tewerkgesteld? Indien u nog studeert, tot welke sector behoort uw studierichting?

213 antwoorden

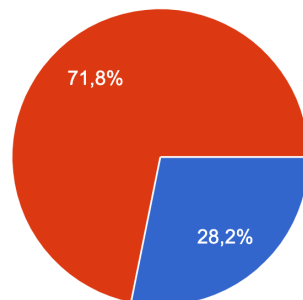
- Gezondheidszorg en welzijn
- ICT, media en communicatie
- Verkoop, recreatie en horeca
- Onderwijs, cultuur en wetenschap
- Bouw en techniekproductie
- Transport en logistiek
- Ik ben momenteel nergens tewerkgesteld
- Student

▲ 1/6 ▼

In welke omgeving woont u?

4. In welke omgeving woont u?

213 antwoorden

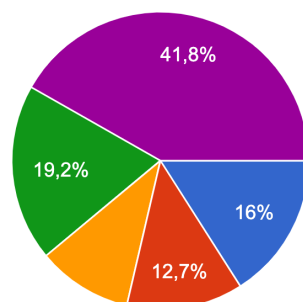

- Stedelijk
- Landelijk

Hoe vaak maakt u gemiddeld gebruik van het openbaar vervoer?

5. Hoe vaak maakt u gemiddeld gebruik van het openbaar vervoer?

213 antwoorden

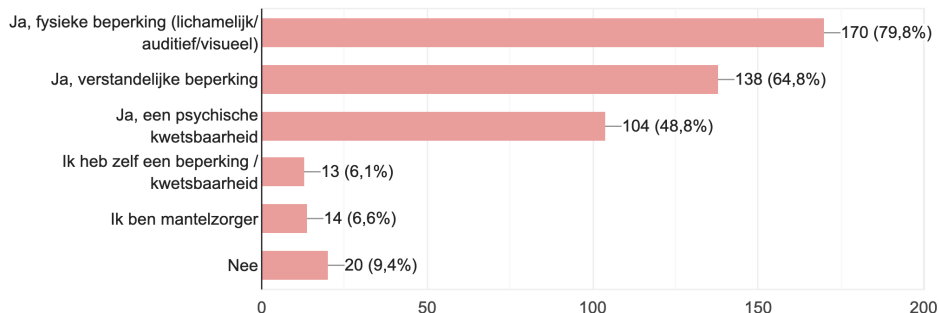

- Dagelijks
- Minstens één maal per week, maar niet dagelijks
- Minstens één maal per maand, maar niet wekelijks
- Minder dan één maal per maand
- Nooit of zelden

Bent u al eens fysiek in contact gekomen met een persoon met een beperking/kwetsbaarheid?

6. Bent u al eens fysiek in contact gekomen met een persoon met een beperking/kwetsbaarheid?

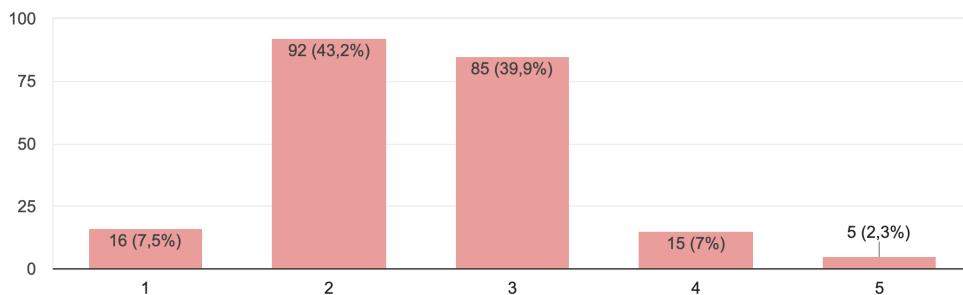
213 antwoorden

In welke mate vindt u dat er voldoende aandacht is rond de toegankelijkheid voor personen met een beperking in de maatschappij?

7. In welke mate vindt u dat er voldoende aandacht is rond de toegankelijkheid voor personen met een beperking in de maatschappij?

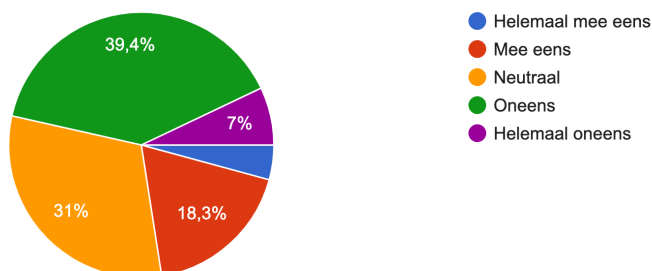
213 antwoorden

Stelling: het openbaar vervoer (bus, trein, tram, vliegtuig,...) is toegankelijk voor personen met een beperking.

8. Stelling: het openbaar vervoer (bus, trein, tram, vliegtuig,...) is toegankelijk voor personen met een beperking.

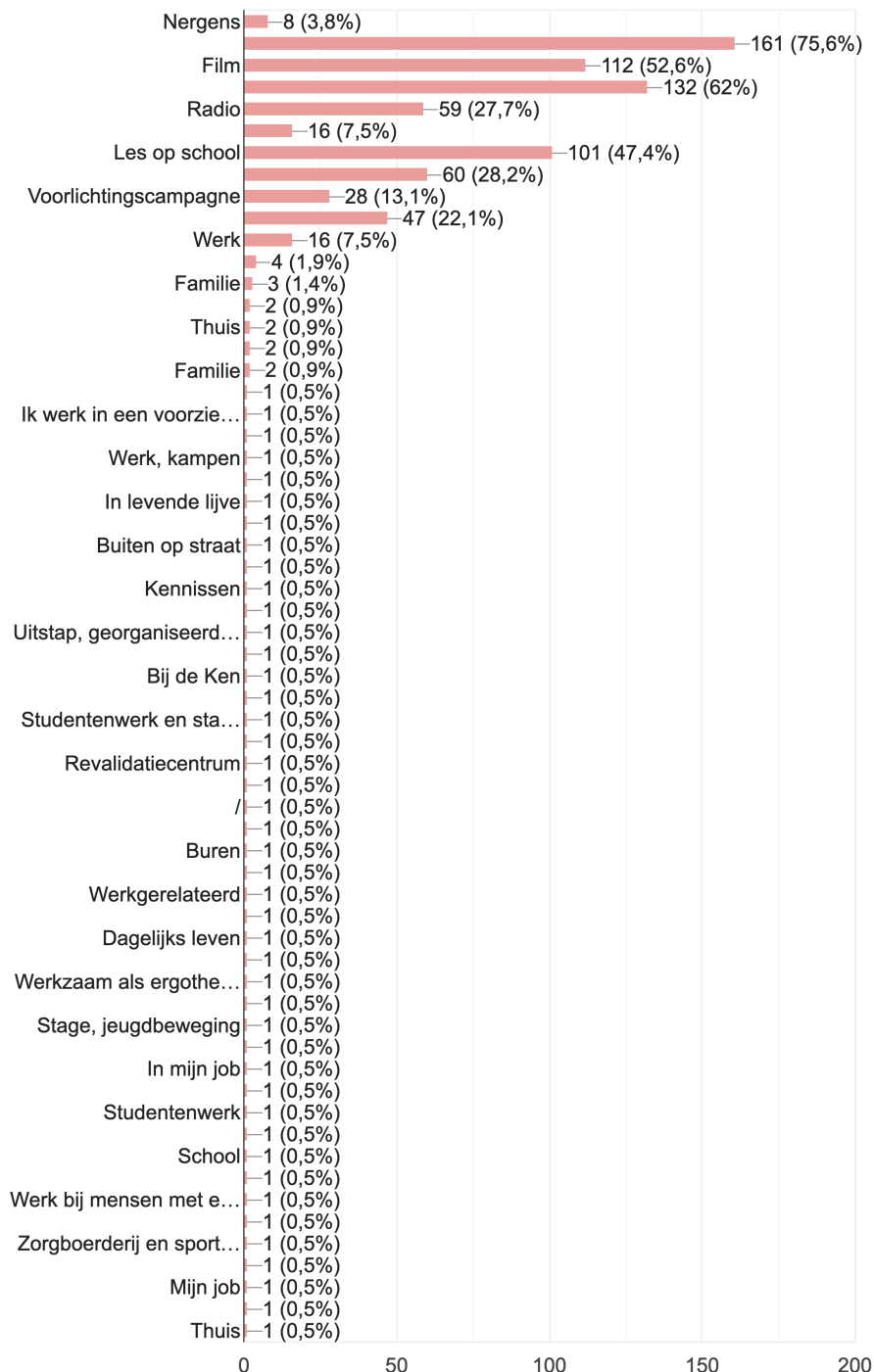
213 antwoorden

Via welke kanalen bent u al personen met een beperking tegengekomen?

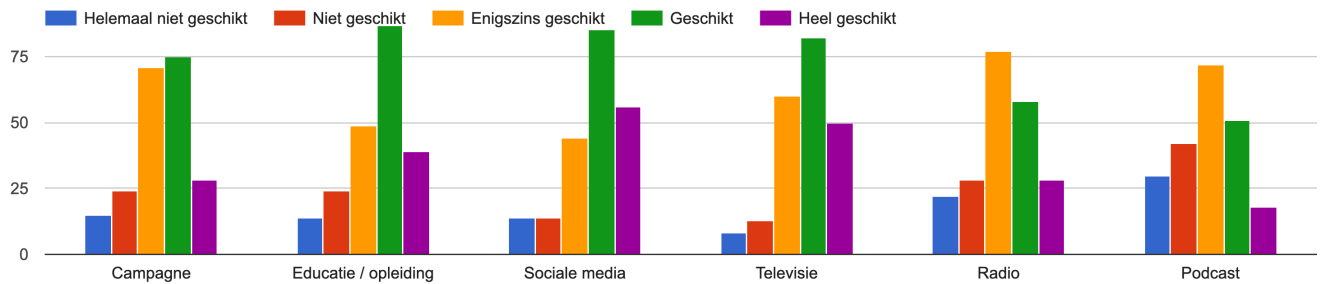
9. Via welke kanalen bent u al personen met een beperking tegengekomen?

213 antwoorden

Wat zou voor u helpen om meer bewust te worden van de toegankelijkheid in het openbaar vervoer?

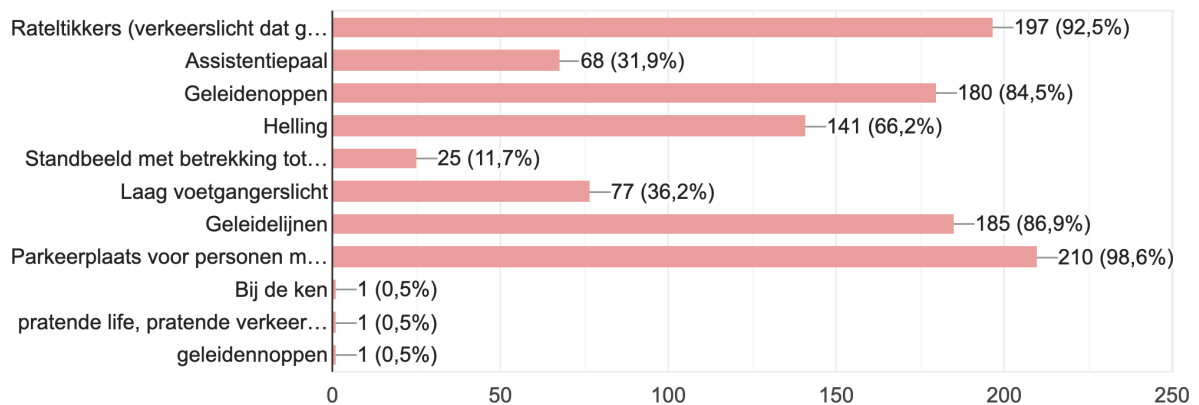
10. Wat zou voor u helpen om meer bewust te worden van de toegankelijkheid in het openbaar vervoer?

Bent u een van deze objecten in het openbaar al tegengekomen?

11. Bent u een van deze objecten in het openbaar al tegengekomen?

213 antwoorden

Opmerkingen

1.	Je kan pas aan sensibilisering doen wanneer je weet waar het overal misloopt. Mensen denken dat we inclusief zijn omdat we in onze maatschappij amper mensen met een beperking buitenshuis zien. Daar begint het probleem al. Ik denk ook dat het vooral hogerop begint, bij het beleid bijvoorbeeld.
2.	Het toegankelijk maken van het openbaar vervoer heeft volgens mij meer te maken met menselijkheid, dan met voorzieningen. Als iedereen elkaar zou helpen zouden er minder problemen zijn, maar velen zullen geen hulp aanbieden aan iemand die dat duidelijk nodig heeft.
3.	Voorals bussen zouden zich meer moeten aanpassen. Ik heb al mensen gezien die de bus niet konden nemen omdat ze in een rolstoel zaten en er geen helling was. Ook al mensen van de bus getild zien worden door andere mensen. Hier zou echt iets aan moeten gebeuren.
4.	Vele landen zijn veel rolstoeltoegankelijker dan in België. Hier is het bijna onmogelijk om zelfstandig op pad te gaan. In het buitenland zijn vaak voorbeelden van hoe het perfect kan
5.	Het start met het beleid. Daarna begint het sensibiliseren voor het volk denk ik.
6.	Er is nog veel werk in de maatschappij naar integratie toe, zowel fysieke als mentale integratie
7.	België is onvoldoende toegankelijk voor mensen met een beperking, er is nog veel werk aan de winkel. Zonder hier een verandering in te brengen zijn principes van gelijkwaardigheid en inclusiviteit gewoon onhaalbaar.
8.	Hoog tijd dat er rekening gehouden wordt met de mobiliteit en toegankelijk voor personen met een beperking.
9.	Er wordt nog veel te weinig rekening gehouden overal met mensen met beperking
10.	Het openbaar vervoer in Vlaanderen is aangepast voor mensen met een fysieke of mentale beperking. Doch zijn ook hier tekortkomingen. Zo kan er bijvoorbeeld maar 1 rolstoel mee in een bus. Zeker in tijden van Covid stonden deze mensen er vaak alleen voor om op de bus te geraken, waar zij in het verleden hulp kregen van medereizigers. En persoonlijk vind ik het openbaar vervoer, vooral met de bus, niet gepast voor mensen met een mentale beperking die alleen op pad gaan. Voor een dagelijks vast traject kan dit perfect lukken maar voor niet-alledaagse verplaatsingen is er te weinig toegankelijke info beschikbaar om deze mensen te helpen wanneer er een bus tussen uitvalt (wegens panne of ziekte van de chauffeur) of wanneer er een omleiding is die de reisweg noemenswaardig veranderd. Zeker op dit vlak is er verbetering mogelijk, vooral omdat mensen met een mentale beperking moeite hebben om vreemden aan te spreken (in bepaalde situaties).
11.	In onze gemeente zijn de parkeerplaatsen voor mensen met een beperking heel slecht
12.	Ik werk zelf bij NMBS en er is nog veel werk rond verbetering voor mensen met een handicap maar het is veel complexer dan dat...